

Η Α.Α.Μ. ΜΩΧΑΜΕΤ ΧΑΝ Ε΄
Ο ΠΡΩΤΟΣ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΟΣ ΣΟΥΛΤΑΝΟΣ ΤΗΣ ΤΟΥΡΚΙΑΣ

Η ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΗ
ΕΤΟΣ Ε΄ - ΑΡΙΘ. 54 - ΑΠΡΙΛΙΟΣ 1909

Ο ΚΑΪΣΕΡ ΕΙΣ ΤΗΝ ΚΕΡΚΥΡΑΝ. — ΕΝΑ ΤΣΑΪ ΕΙΣ ΤΟ "ΜΟΝΕΡΕΟΣ".
[Φωτογρ. Σ. Καμηλήρη, ειδικώς ληφθεῖσα διὰ τὴν «Εἰκονογραφημένην».]

ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ ΑΠΟ ΕΝΑ ΜΗΝΑ

Ἐπειον ὁ ἀκλόνητος, ἐκάμφθη ὁ μὴ καμφθεὶς ἀπὸ δύναι, ἰστομῶδη κάθε πονηρία καὶ κάθε ἱκανότης καὶ ὁ Σουλτάνος, ὁ πατισχυρος, ἠγαγκάσθη νὰ ἐποκένη εἰς τὸ περσικόν.

— Κιομέτ! εἶπεν ὅταν ἡ Ἐπιτροπὴ τῆς Συνελεύσεως τοῦ ἀνήγγειλε τὴν ἐκθρόνισίν του.

Καὶ αὐτὸ τὸ «κιομέτ» ἐδικαιολόγησε καὶ τὸ ἀπαίσιον παρελθόν καὶ τὸ θλιβερόν παρόν.

Εἶνε ἡ πατισχυρος δύναμις εἰς ἣν τὰ πάντα ἐποκέπτον· ἀλλ' εἶνε χωρὶς ἀλληλουχίαν τὸ «κιομέτ», τὸ ὁποῖον ἔκαμε νὰ σφάζονται καὶ νὰ δηλητηριάζονται ἑκατοντάδες καὶ τὸ ὁποῖον ὅμως ἔφερεν ἔως τὴν Θεσσαλονικὴν φυλακισμένον τὸν Χαμίτ;

Θὰ ἦτο εὐμορφον εἶν ἰσταμάτα εἰς τὴν φράσιν αὐτὴν ὁ ἔκπαιτος.

Μία ἀναγνώρισις τῆς δυνάμεως καθ' ἣς οὐδεμία ἀντίστασις ἐπιτρέπεται. Ἀλλ' ἔπειτα ὁ ἔκπαιτος ἐπάλασε κατὰ τοῦ «κιομέτ» καὶ ἔκλασε καὶ ἰκέτησε καὶ δὲν ἐστάθη μεγάλος εἰς τὴν πτώσιν του, ὅπως δὲν ἦτο μεγάλος εἰς τὸ μεσορράνμι του.

Τώρα ἐκεῖ εἰς τὴν ἑσπέρην Ἀλατίνι, κοινὸς κατὰδικος, ἀβεβαίωτος πατισὸς καταδικῶν διὰ τὴν τύχην του, περὶ ἡμέρας ἀγωνίας, ὁ ἀγωνιῶν καὶ ὅταν ἐκάθητο ἐπὶ τοῦ θρόνου, ὁ αἰώνιος «τρέμων».

Δὲν τὸν ἔλεον διὰ τὰ γνωρίσια τὴν εὐτυχίαν τοῦ βεβαίου καὶ τῆς ἡμέρας;

Καὶ ἐχθρὸν αἶμα. Τὸ παλαιὸν καθεστὸς ἐπάλασε καὶ παλαίει λανθανόντως, εἰς τὴν πάλην δὲ αὐτὴν καὶ ἡ ἀδικία καὶ ἡ ἀγχονὴ ἐπετίλειον τὸ μέρος του.

Δὲν ἦτο δυνατόν νὰ ἐξελεγχθῶν ἄλλως τὰ πράγματα. Ὅσοι εἶδον τὸ γεγονός τῆς κηρύξεως τοῦ Συντάγματος ἐν Τουρκίᾳ χωρὶς αἶμα καὶ ἐχυροκρότησιν τὸ «προτοφανές» ἐδιδάχθησαν ὅτι προτοφανὴ δὲν ὑπάρχον διὰ τὴν ἱστορίαν, ἡ ὁποία πλέον ἔκλεισε τοὺς κανόνας τῆς, τοὺς γραμμένους ἐπάνω εἰς αἰῶνας.

Ἡ Ἰδέα θέλει αἶμα. Αἶμα ἐκείνου ποῦ θέλει νὰ τὴν ἐπιβάλλῃ ἡ ἐκείνου ποῦ δὲν θέλει νὰ τὴν δεχθῇ.

Αὐτὴ τὴν Τουρκίαν τὸ πρᾶγμα ἦτο φρονικώτερον.

Κατεκλήθησαν χωρὰς τελευταίως χωρὶς τὸ αἶμα, τὸ ὁποῖον ἀπαιτεῖτο ἄλλοτε. Ἀλλ' ἡ Ἐλευθερία, ὅσον παραποιημένη καὶ ἂν ἀπαυτεῖται, θέλει αἶμα.

Εἶνε ἰτοιμασμένοι ἐκεῖ ἐπάνω νὰ οπηρετήσουν τὴν Ἐλευθερίαν; Θὰ ἔλεγε: ναί, κανεὶς ἂν μία σφαῖρα δὲν ἐξέπλωνε κεκρόν ἐνα δημοσιογράφον.

Αὐτὴ ἡ ἀπέχθεια πρὸς τὴν οκέψιν τὴν ἀδόξουτον, αὐτὸς ὁ κλοῖος

εἰς ὅτι ἐκρηγύθη ἀπὸ τὸν πολιτισμὸν ἀπαρβαριστον δὲν εἰμποροῦν νὰ ἐπάρξουν μαζὴ μὲ τὴν ἑλευθερίαν.

Καὶ ἐδῶ δὲν εἰμποροῦ νὰ μὴ ξέσῃ τὸν Ἑλλήνα. Ἦτο δοῦλος καὶ αὐτὸς καὶ ἦτο ἀξέκοτος. Ἐορβόσθη ὅμως τὴν ἡμερῶν, ἐκείνην τὴν ἡμερῶν-δοῦλα τὴν ἐκδοκίμην κατὰ τὴν Ἐπαναστάσιν καὶ μετ' αὐτὴν. Κάποιος ξένος, ὁ ὁποῖος ἔγραψε τὴν ἱστορίαν τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους, θανατῶναι αὐτὸ τὸ σημεῖον τῆς πολιτικῆς ζωῆς τοῦ Ἑλλήνος καὶ γράφει ὅτι τὴν ἑλευθερίαν τοῦ ἔθνους τὴν καθιέρωσεν ἡ Ἑλλὰς καὶ πρὶν ἀσφαλίῃ τὴν ἰδικήν της.

Εἶνε κάποια διαφορά.

Ἐπιβόα διὰ τὸ αἶμα. Ἐννοῦ τὸ αἶμα ποῦ χύνεται εἰς ἕν ἀντικείμενον ἀντιπάλων. Ἀλλ' οἱ Τούρκοι ἔχονα αἶμα σφάζοντες. Βέβαια κανεὶς δὲν εἰμποροῦ νὰ ἀνγκρῖν δὲν δύο περιπτώσεις. Ἡ μία εἶναι ἀνάγκη τῆς ἰδέας, ἡ ἄλλη εἶνε ἀνάγκη τῆς ἀργιότητος.

Ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος εἶπε τὴν παροιμίαν: «Ὁ λύκος σὴν ἀνεμοζάλη χαιρέται» ὁρισμένως δὲν ἐγνώριζε τοὺς Βουλγάρους.

Εἰς τὴν ἀνεμοζάλην ἤρπασαν ἕν στέμμα. Τὸ δυνειρόν ἀπὸ τόσοου χρόνου βασιλικὸν στέμμα. Καὶ ἡ Ἐδρῶν ἠντιράσεται. Μοῦ φανταίε ὡσὸν κατελλὰς ἡ Ἐδρῶν. Ἐνας φιλότιμος κατελλὰς ὁ ὁποῖος φροντίζει τὴν θὰ φροσῆν ὁ πελάτης του.

Ὅταν ἔφαζεν ὁ Βούλγαρος, ὅταν ἤραζε, δὲν τὸν ἐμύλλε τὸν κατελλὰν. Τώρα ἔρχεται καὶ λέγει:

— Δὲν σοῦ πάει αὐτὸ τὸ κατελλο.

Ἡ: — Σοῦ πάει.

Τὴ θὰ κάμη ἔξω ἀπὸ τὸ ζήτημα αὐτὸ ὁ πελάτης δὲν ἐρωτᾷ ὁ κατελλὰς.

Ἐγενη ἡ γῆ τὸν βασιλικὸν εὐτυχίον ἡ Ἑλλὰς. Ὁ Κῆξερ, ἡ Τσαρίνα, ἡ Βασίλισσα τῆς Ἀγγλίας ἦλθον εἰς τὸ φῶς καὶ εἰς τὸ γαλάζιο.

Ἦμεῖς θέλομεν νὰ ἐκμεταλλευθῶμεν τὸ γαλάζιο μας.

Εἶνε ἐκμεταλλεύσιμον, αὐτὸ εἶνε ἀλήθεια. Ὅχι ὅμως εἰς τὴν πολιτικὴν.

Παῦ' ὀλίγον νὰ ἡχομῆσῃ τὴν Βουλγάρων. Μετὰ ἀναβολὰς διαφόρους ἤρχισεν ἐργαζομένη. Τὴν βλέπω αὐτὴν τὴν Βουλγάρων ὅπως τὸν τεμπέλην τοῦ μύθου τοῦ γρηματικοῦ, ὁ ὁποῖος ἀφῆκε νὰ ἐκτελοῦται τὸ σπίτι του καὶ ὅταν ἤκουσε τὴν στήγην τρέξονα τὴν ἐστήριξε. Ἐπεισον γόφω οἱ τοῖχοι. Καὶ πάλιν οἱ τοῖχοι καὶ στηρίζομεν μὲ πρόχειρα νομοσχέδια τὴν στήγην. Ἀς ἐχρηθῶμεν νὰ μὴ πέσῃ καὶ αὐτὴ.

Τελειῶνω μὲ τὰς ὥρας ἐπιλάδας διὰ τὴν γῆν πρᾶγμα ὅτι ἦτο αἰώνιον ὄνειρον.

Διατάσσονται τὰ διεθνή στρατεύματα νὰ κενώσουν τὴν Κρήτην. Ἀς ἐπιπύωμεν ὅτι δὲν θ' ἀρῆσῃ τὸ τεῖχος ποῦ θὰ ἀλλάζω τὸν ἕμνον τῆς Ἐνωσεως.

Δ. ΔΗΜ.

ΕΘΝΙΚΑΙ ΣΕΛΙΔΕΣ
ΤΟ ΗΜΕΤΕΡΟΝ ΠΟΛ. ΝΑΥΤΙΚΟΝ
ΛΗΘ ΤΟΥ 1827 ΕΩΣ ΤΟΥ 1862
[Συνέχεια ἀπὸ τὸ προηγούμενον τεῦχος]

Τὰ λοιπὰ πολεμικὰ ἡμῶν καράβια διέκειντο ἐν ἀφοπλισμῷ πλήρει, πρὸς τὸ ἀναπεπταμένον μόνον τὸν Ναυστάθμον καὶ κατὰ τὸν γεινιῶντα ὀμίσκον, ὄντινα σχηματίζε ἡ ποτὲ νησίς καὶ τανῦν ἐπισθμὸς Σφαῖρα πρὸς τὰ ΒΑ. Ἀ ὑποβράχια. Τούτων δ' οὕτως ἐχόντων, ἡ ὑπεροξινθεῖσα κατὰ τὸ θέρος τοῦ 1831 ἔτους διάστασις τῶν ὡδε πολιτικῶν φαιρῶν ἐξώθησε τοὺς Καποδιστριακοὺς εἰς τὴν παρασκευασμένην ἀπόφασιν νὰ οἰκειοποιηθῶσιν ὡς οἷον τε πλείον καί, εἰ ἐφικτόν, τὸ σπονδαίωτον μέρος τῆς θαλασσίου ἐτοιμασίας, ὅπως κατισχύσωσιν ἐν τῷ πεισματώδει ἀγῶνι μηδενίζοντες τοὺς ἀντιθέτους παντάσῃ δι' ὃ καί, ἐπιτηδευόμενοι κηδῶ περὶ τὴν ἀντὶ πάσης θυσίας συντήρησιν τῆς ἐννόμου τάξεως, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ προσφρονέτες τῇ ἀλλοτριᾷ ἀντιλήρῃ διὰ τὸ ἐπιχωτέτερον, ἔπεισαν τὸν ἀντιναύαρχον Ρικάρδ τῆς ὀμοδόξου Ἀδτοκρατορίας ἵνα διεξαγάγῃ τὸ ποθοῦμενον ἐγχεῖσμα τῆ συμπράξει μεθ' ὀμοφρονούντων 2 πολεμ. παρώνων ἡμῶν. Καὶ τοῦντεῦθεν ἡ ἀκατόρθωτος φωραθεῖσα πράξις διὰ τινος πεθαναναγκασμοῦ ἀναμύατου ἤχηθι μοιραίως εἰς τὴν τελευτοφγὸν γῶσιν τῆς βίας, τῆσδε δ' ἀπέρρευσεν ἡ παραταθεῖσα ἠμομοχία κατὰ τὰς ἡμέρας 27, 30, 31 Ἰουλίου καὶ 1 Αὐγούστου. Ἀλλ' ἐν τοσοῦτῳ τὸ εὐπλήθες, ἀνεπαρκές δὲ ὄλων τῶν παρειρεθέντων ἐνδόν ἡμετέρων πληρωμάτων καὶ τὰ σπανίσαντα προῖόντος πυρομαχικὰ διὰ τὸ ἑξαπίνης τῶν ἐπελθόντων γεγονότων, ἀρεῖλον τὴν πιθανὴν λίαν νικηφόρον ἔκβασιν ἐπειδὴ δ' ἐκρήθη σίναμα ὅτι ἡ μονοῦν ἀδελφοκτόνος πάλῃ ἦν ὀδυνηρὰ καὶ τὰ μάλιστα ἀσύμφορος ἔθνικῶς, κατεβατίσθησαν ἀνατιναχθέντα ὅσα τῶν συνοπλισάντων σκαφῶν ἐκινδύνουν νὰ περιπέσωσιν ἐν χερσὶν ἐχθρῶν καὶ οἱ διαφερόμενοι καθησάγασαν ἀρ' οὐ περιεθαλίαν τοὺς τραυματίας αὐτῶν καὶ ἔθισαν τὸν δὲν νεκρούς. Ἐἴαν δὲν συνέβαινε τοιοῦτοτρόπος, δηλὸν ὅτι ἱκανὴ θὰ κατελογίζετο ἐκ περισσοῦ ἀλκή ἐπὶ μακρόν πως τὸν κατόπιν χρόνον τῇ ἀξιολόγῃ κατὰ ποσότητα καὶ ἰδιαιτά διεχούσῃ τότε ποιοτικῶς ναυτικῇ τῶν Ἑλλήνων παρασκευῇ.

Ἰστορικὸν ἐφορλίον ἐχρόντο αὐτοῦ πρὸς μεταφορὰν κόπρον ἀπὸ τῆς τοῦ Γαλατᾶ ἀποβάθρας τὸν πορθιμίον εἰς τὰ κείμενα κατὰ τὴν ὀμαλήν ἀκτὴν τῶν Περιβολίων ἰδία κτήματα ἐφ' ἱκανὰ ἔτη, μέχρις οὐ τὸ περιστᾶν ἐν ἀθλίᾳ καταστάσει ἐπίσωμα διεφθάρῃ ἐξ ὀλοκλήρου καὶ ὁ σκελετὸς ἀποσυνετέθη ἀπαρατήρητος βήματὰ τινὰ ἀπωτέρω τῆς παρὰ θῖν' ἀλὸς ἐπαύλεως Τομπάζη, ἐνθ' ἀπέροπιτο ἐγκαταλελειμμένος. Ἡ ἐκλιπούσα λέμβος, ἐν τοσοῦτῳ, ἀντικατεστάθη μετὰ διετίαν περίου ὑπὸ τῆς πολυτελεστάτης «Ὀθρανίας» τῶν 18 κωπῶν, ἣτις ἐναυτηγήθη διὰ σφενδασιμῶ καὶ τεκτονικῶν φροντίδων τοῦ πολεμ. Ναυστάθμου τοῦ Πόρου ἐπὶ διετηντοῦ τοῦ πλοιάρχου Β.Ν. Γεωργίου Τομπάζη. Εἰσέτι δὲ σωζομένη καὶ ἀρίστα κατὰ τὴν συνόλην διατήρησιν ἔχουσα, φυλάσσεται ἐπιμελῶς ἐν ἰδίῳ γόφῳ τοῦ ἐν Πειραιεὶ βασιλικοῦ λεμβοαρχεῖου πᾶς τις δύναται νὰ ἴδῃ τὴν ταύτην, καὶ δι' ἄνευ περισσοῦν διατυπώσεων.

Τῷ δὲ 1835 κατέπλευσεν εἰς Πειραιᾶ ὁ εἰδικῶς διὰ θαλαμηγῶν ναυπηγηθεὶς ἐν Μελίτῃ, καθ' ὑπόδειξιν τοῦ πρεσβευτοῦ τῆς Μεγάλῃς Βρετανίας καὶ δαπάνῃ τοῦ βασιλέως Ὀθωνος, ἀνολιος κέρκυρος «Λέων» τῶν 3^μ πρηναιῶν βυθισματος, τοῦ ὁποῖου τὸ προσωπικὸν ἀπετέλουν ὁ ἐξαρτώμενος ἀπ' εὐθείας ἐκ τοῦ παλαιῶν κυβερνήτης, ὁ ναύκληρος, ὁ λογιστής, ὁ τροφοδότης καὶ πέντε ναῦται τοῦδε πλοίου ἡ διοίκησις ἀνετέθη ἀπαρχικῶς καὶ ἐπὶ συνέχειαν ἔμεινε εἰτα εἰς τὸν ὑποπλοίαρχον Β.Ν. Γεωργίου Ρεβίδην, ἄνδρα ἐνάρετον καὶ ἀρίστη τῆς ναυτικῆς ἐπιστήμης, ὅστις ἀπεβίωσε κατὰ βαθμὸν προηγόμενος ὑπὸ σύνταξιν μετὰ πολὺν χρόνον ἀφ' ὅτου ἐτεμάτισε τὴν ἐμπιστευτικὴν ὑπηρεσίαν ἐν ἡ ἐτέτακτο. Ὁ κυβερνητικὸς θαλαμικός τῆς βασιλίδος νῆος ἦν ἐμπρός, ὀπισθαίτερον εὐρητό ὁ ναυτὸν καὶ πρὸς πρύμναν ἔξετείνετο τὸ ἐπίσημον διαμέρισμα μετὰ κλίνης τινὸς εὐρηγῶρον ἐν τῷ μέσῳ καὶ ἀνακλίντρων ἐνθεν κἀκείθεν τοῦ διαμήκου ἐπιπέδου καθ' ὕψος. Τὸ κάλλος τῶν ἀρχιτεκτονικῶν γραμμῶν ἡμῶζετο τελείως πρὸς τὴν τεχνικὴν διασκευὴν τοῦ ἐνδον μερισμοῦ, καὶ ἡ ἅπασα οἰκονομία τῶν διαστάσεων ἐπιρῆκε δι' ὀδιανδήτῃνα χρεῖαν τῶν περιστάσεων ὅπως ποτ' ἂν ἡ δὲ, ὕπῃρχον ἐν σμικρῷ ὅσα τῆς δεομένης ἐπινηλὸς ἀναπαύσεως καὶ τῆς οἰκοθεραπείας ἐπέβαλλεν ὁ ἐξειδιασμένος προουρισμὸς τοῦ κερκούρου «Λέοντος» — τοῦ δι' ἡμετονομασθέντος βραδύτερον εἰς «Ἰέρακα». Ἐως τοῦ 1860 ὅτε διελύθη οὕτως καταδικασθεὶς διὰ προκεχωρημένον σῆπος, δὲν ἐπεδείχθη ἐν πλῶ εἰμῇ κατὰ τὰς ἐπανειλημμένας δοκιμὰς πρὸ τοῦ Πειραιῶς ἅμα κατήρην ἐκ τοῦ ποιήσαντος ναυπηγείου καὶ ὀσάσις διετίθετο βραδύτερον εἰς τε τὰς θαλασσίους ἐκάστοτ' ἐκδρομὰς τῆς ἀλκῆς ἀρχοντίας καὶ εἰς σπανιωτέρας τινὰς δημοσίας ἀνάγκας.

Ἐπιλαμβανόμενοι δ' ἐν τοσοῦτῳ αὐθῆς τοῦ κυρίου θέματος τῆς παρούσης μικρᾶς διασκοπήσεως τοῦ παρωρημένου Βασιλ. στόλου ἡμῶν, ἵνα καταλήξωμεν δι' ἐπιγνώσεως τῶν συγχορόνων πραγμάτων καὶ συνειδότης εἰς τὸ ναυάγιον τοῦ δρόμου «Ἀμαλίας», ὑπενθυμίζομεν ὅτι τὰ ἐπίλετα ὑπὸ πᾶσαν ἐπιφῶν πληρωμάτων τῆς ἐποχῆς ἐκείνης συνεκροτοῦντὸν διὰ ναυτολογίας συστηματικῆς τῶν θαλασσινῶν πληθυσμῶν τοῦ Κράτους, ἕκαστον δὲ καράβιον κατήρτιζε τοὺς ἀνήκοντας ἄνδρας κατὰ τὴν ἐγκυκλοπαιδικὴν μόρφωσιν καὶ αἱ διάφοροι ἱστιασῖαι αὐτοῦ ἐξυπηρετοῦντο συνφῶν ἐσωτερικῶν τῶν ὀργανισμῶ. Οἱ κενωνισμένοι κώδικες προῦβλεπον οὕτωσιν περὶ τῆς καθαρῶν καὶ τῆς καθόλου εὐταξίας ἐπὶ τῶν πολεμικῶν πλοίων, τὸν δ' ἔμφυτον σεβασμὸν τότε τῶν ὑποδεεστέρων ἱεραρχία πρὸς τοὺς ἀνωτέρους βαθμοφόρους συνεπλήρουν διὰ τοὺς δυοπειθαρχήτους τινὰς τῶν ἀνδρῶν τὰ λελογισμένα καὶ ἔστι που αὐστηρότητα ἐπιτίμια, ἐκ τῶν ὁποῖων διατηροῦμεν εἰσέτι τὰ πλείστ' ἀναφερόμενα εἰς τὸν ποινολόγιον τῶν ὑπαξιωματικῶν καὶ τῶν σεριατῶν ναυτῶν. Εἰδικαὶ διατάξεις καθώριζον σίναμα τὰ καὶ ἐπεξηγούμενα δι' ἐγχειριδίων συνοπτικῶν γυμνάσια τοῦ χειρισμοῦ ἰστίων καὶ τῆς ποινολογίας, τῶν τηλεβόλων, τῶν φορητῶν ὀπλῶν ἐν γένει καὶ τῆς ἐμβολῆς εἰτε τῶν ἀποβατικῶν ἐγχειρημάτων ἐπὶ πᾶσι δὲ, διεγέγραπτο ἐπιτόμως ἡ ναυτικὴ στρατηγικὴ ὑφ' ὀσισίας συνθήκας νὰ διοικῶνται αἱ συγκεροτημένα ὀμάδες λυστικῶς πρὸς τὸ προδιαθέτειν καὶ αἶρειν νίκας.

ΚΩΝΣΤ. ΣΑΡΑΦΗ ΠΙΤΣΙΠΟΣ
ἱστολόγος τοῦ Βασ. Ναυτικοῦ

[Ἐπειτα συνέχεται]

Η ΑΠΟΒΙΒΑΣΙΣ ΕΙΣ ΠΕΙΡΑΙΑ ΤΗΣ ΧΗΡΑΣ ΑΥΤΟΚΡΑΤΡΙΑΣ ΤΗΣ ΡΩΣΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΙΣΣΗΣ ΤΗΣ ΑΓΓΛΙΑΣ [Φωτ. Γ. Γρηγοροπούλου]

PASCUAL CERVERA

Αί ναυτικά πολεμικά επιχειρήσεις εν τῇ "Απο "Ανατολή, Αίτινες ἔσχον ἀποτελέσματα ἄμεσα καὶ ἐπ' αὐτῶν τῶν συνδυναμιῶν τῶν Μεγάλων Δυνάμεων, πρὸς δὲ καὶ τὸ παγκόσμιον ἐνδιαφέρον ὡς πρὸς προεξέλιξιν αἱ φάσεις καὶ ἡ τροπὴ τῆς γιγαντομαχίας ἐκείνης, μεταξὺ δύο μεγάλων δυνάμεων, τὰ καταπληκτικῶς ἐπιβάλλοντα, ἀπὸ τῆς ἀπόψεως τῆς πολεμικῆς τέχνης ὑπὲρ τῶν Ἰαπωνίων ἀποτελέσματα, τέλος δὲ ἡ πάροδος πλεόν ἢ δεκαετίας, ἀφ' ἧς ἄλλη ἐξόχως τραγικὴ ναυμαχία συνετελέσθη εἰς τὴν θάλασσαν τῶν Ἀντιλλῶν, πάντα ταῦτα συλλήβδην, ὑπῆρξαν τόσου παραγόντες λήθης, τῆς δραματικωτέρας σελίδος ἐνὸς τῶν τελευταίων πολέμων.

Ἡδὴ ἀποσείει τὴν λήθην ταύτην, καὶ ἐπαναφέρει εἰς τὴν παγκόσμιον ἀνάμνησιν τὴν τραγικὴν ταύτην σελίδα τοῦ Ἰσπανοαμερικανικοῦ πολέμου, ὃ θάνατος ἐνὸς ἥρωος, ἥρωος ἅμα καὶ μαρτυροῦ, τοῦ Ναυάρχου Θερβέρα, ὅστις διοικῶν τὸν Ἰσπανικὸν στόλον τῶν Ἀντιλλῶν κατέστη παγκοσμίως περὶδοξος, διὰ τὴν ἀκαρπτον μὲν ἀλλ' ἐξόχως ἥρωϊκὴν δρᾶσίν του, ὥστε

Ο ΝΑΥΑΡΧΟΣ ΘΕΡΒΕΡΑ

Ἡ ἀναγνώστα τῆς «Εἰκονογραφημένης», ἔξ ἀφορμῆς τοῦ ἀγγέλματος τοῦ θανάτου τοῦ ἀτυχοῦς Ναυάρχου, ἀναπολοῦσι βεβαίως τὴν θεσπεσίαν ὄντως ἀποφασιστικότητος ἔξοδον τοῦ στόλου του, ἀπὸ τοῦ λιμένος τοῦ Santiago, ἀποτελουμένου ἀπὸ τῶν θωρηκτῶν καταδρομικῶν, «Ἰνφάντα Μαρία Τερέζα», «Οκονένδο», «Βισκάια», «Κολών» καὶ ἀπὸ τῶν ἀντιτορπιλικῶν «Πλούτων» καὶ «Φούρορ», γενομένην τὴν 3 Ἰουλίου 1898. Ἐνθυμῶνται βεβαίως ὅτι ὁ στόλος οὗτος μετὰ ἰσσοῦδι καὶ ἀπεγνωσμένην πάλιν, ἐναντίον τοῦ ἰσχυροτάτου στόλου τῆς Βορειοαμερικανικῆς Συμπολιτείας, ἀποτελουμένου ἐκ πέντε θωρηκτῶν τῆς γραμμῆς, ἐνὸς θωρηκτοῦ καταδρομικοῦ, καὶ πληθῆος ἄλλων βοθητικῶν σκαφῶν, ἅτινα τὸν εἶχον ἀποκλείου εἰς τὸν λιμένα τοῦ Σαντιάγο, κατεστράφη ὀλόκληρος, φρονεθέντων ὑπερπαιδαίων, τῶν λοιπῶν δὲ ἀπάντων αἰχμαλωτισθέντων, ἐνῶ ἐπέπλεον μεταξὺ τῶν συντριμμίων τῶν καταστραφέντων πλοίων του. Μόνῃ ἡ ἔξοδος αὕτη ἀρκεῖ ὡς δικαιολογίη, ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῶν ναυτικῶν ἀθλῶν, τὴν ἄλω τῆς αἰγλῆς, ἥτις περιέβαλε τὸ μέτωπον τοῦ ἀτυχισμένου Ναυάρχου. Ἀλλὰ πολὺ πλεόν τῆς ἥρωϊκῆς ταύτης καταστροφῆς, ἐπισύρουν εἰς ἑαυτοῦ τὸν παγκόσμιον θαυμασμόν, οἱ ἄγονοι, ἀλλ' ἔξ ἴσου ἠρώδων, ἀγῶνες τοῦ Θερβέρα, ὅπως ἀποτρέψῃ ἀπὸ τῆς πατρίδος αὐτοῦ τὴν καταστροφὴν ταύτην.

Ὅλαι αὐταὶ τοῦ Ναυάρχου αἱ προσπάθειαι, διδακτικαί, καὶ διὰ τὰς τύχας καὶ παντὸς ἄλλου ἔθνους, ἐπὶ τῇ ὑπόθεσιν ὅτι ἡ ἱστορία διδάσκει, ἐκιδέχεται ἐν τῷ ἐπισήμῳ ἀρχεῖῳ, ὅπερ τῇ ἐγκρίσει τῆς Ἰσπανικῆς κυβερνήσεως, ἐδημοσίευσεν ὁ μεταστάς Ναύαρχος, ὑπὸ τὸν τίτλον «Colección de documentos referentes a la escuadra de las Antillas» [Ferro], Imp. Cor. Gallego 1899].

Ἀποφεύγομεν τὸ νὰ σχολιάσωμεν τινὰ τῶν ἐν τῷ ἐπισήμῳ τούτῳ δημοσιευμάτων ἐγγράφων, ἅτινα δύνανται νὰ εἶνε ὑποθήκαι καὶ φάροι ὀδηγοί, διὰ πᾶν ἔθνος τὸ ὅποιον ὑπὸ ὁμοίας συνθήκας αἰσιοδόξον ἀδιαφορίας, ὁμοίους διατρέχει κινδύνους. Τοῦτο δὲ, καὶ διότι ὁ χώρος τῆς σφίης «Εἰκονογραφημένης» δὲν ἐπιτρέπει, καὶ διότι εὐλαβοῦμαι τὴν γνώμην αὐτοῦ τοῦ συγγραφέως, ὅστις ἐπίσης τὸ ἀπέφυγε «ἵνα μὴ—ὡς γράφει—ἡ ἐπὶ τῶν γεγονότων κριτικὴ ἐξελιχθῇ εἰς ἐμπάθειαν». Οὐχ ἦτον ἐπειδὴ πεποιθότως φρονῶ, ὅτι ἔξ ἴσου εἶνε διδακτικὴ, ἡ μελέτη τῶν ἀποτελεσμάτων τῆς ὁργανώσεως κρατῶν, ἅτινα δικαιῶνται νὰ ὄσιν ὑπερήφανα, ὅτι περὶ πάντων λελογιμένως καὶ ἐν πληροῦτι προσηύσαν, ἀλλὰ καὶ τῶν ἀτυχῶν ἐκείνων, ἅτινα ἐνῶ γνωρίζουσι τὰ τραγὰ αὐτῶν, καὶ διαγινώσκουσιν ἀντιλαμπάνοντα τῶν ἐλλείψεων, δὲν σπεύδουσι πρὸς τὴν ἀνόρθωσιν, δὲν θὰ εἶχον ἐπαρκεῖς λόγους, ὅπως συστήσω, εἰς πάντα ὀφειλομένη τὴν συμβολὴν αὐτοῦ πρὸς συγγενεῖς περιπτώσεις, τὰς διδακτικὰς ταύτας σελίδας τοῦ ἐνδόξου ὄσον καὶ ἀτυχοῦς Ναυάρχου.

Τοῦτο μόνον περιλαμβάνου εἰς τὰς σημειώσεις ταύτας, ἅς μοι ὑπήγορευσε τοῦ θανάτου του τὸ ἄγγελμα, ὅτι ὁ Ναύαρχος Θερβέρα δύο ἡμῶν ἔτη πρὸ τοῦ Ἰσπανοαμερικανικοῦ πολέμου, καὶ ὅτε οὐδεὶς οὐδὲ κἄν τὸν ὑποπτεύετο ὡς ἐνδεχόμενον, τὸν ἐθεόρει οὐ μόνον ἄφροντα ἀλλ' ὀνοεῖ ἀρξάνομενον ἔκτοτε, καὶ προέλεγε τὴν μοιραίαν αὐτοῦ ἐκράσιν.

Εἰς τὰς γραμμὰς, ἅς ἔκτοτε ὑπήγορευσεν αὐτῷ, ἡ ἀλγούσα φιλοπατρία, ἐνιαχοῦ ἔθεσεν ἐκ ποδῶν τὴν περὶπατρίαν, καὶ ὁ ὑφιστάμενος οὗτος μετεβλήθη εἰς μάντιν τῶν καταστροφῶν τοῦ μέλλοντος, ἀλλὰ καὶ κλασικῆς τραγικότητος κατήγορον τοῦ παρόντος. Ὅπως ἡ ἰσχυρογνωμοσύνη τοῦ Ναπολέοντος ἔφερε καὶ εἰς τὴν Ἰσπανίαν τὴν ἐνδοξὸν τοῦ Trafalgar καταστροφὴν, ἀπληθάντισε τοὺς Gravina, Alava, Gísneros, Valdés καὶ τόσους ἄλλους, καὶ παρέσχεν ἀφορμὴν εἰς τὰς κρίσεις τοῦ Escaso, οὗτω καὶ ἡ ἰσχυρογνωμοσύνη τοῦ διοικητοῦ τῆς Κοΐφας, Μιλάνχο καὶ τῶν ἐν Ἰσπανίᾳ φιλοπολέμων, προεκάλεσε τὴν μαρτυρικὴν δόξαν τοῦ ἀτυχιστέρου τῶν ἠρώων, ἀλλὰ καὶ τοῦ προνοητικωτέρου τῶν Ἰσπανῶν, καὶ τῶν συμμαχικῶν του, Villaamil, Bustamante, Concas Eulate, Lazaga, Paredes καὶ τόσων ἄλλων. Λιὰ τοῦτο τώρα ἐκεῖνος ὃν ἡ καρβόνησις του προήγεν εἰς ἀντιναύαρχον, καὶ ἡ Ἀνδaluσία ἐξόχου τιμῆς ἐνεκεν ἐξέλεγε Γεροντιστήν, δὴ ἀναπαύεται ἡδὴ εἰς τὸ ἐν San Fernando «Panteón de marinos illustros», παρὰ τὸ πλεονὸν τοῦ ἀρχιεπιστολέως του Bustamante, τοῦ πεσόντος ἐνῶ ἐμάχετο ἠρωϊκῶς, ἐπὶ κεφαλῆς τῶν πεζοναυτῶν του, ἐναντίον τοῦ ἀσπαρτακτοῦ στρατοῦ τῶν Ἀμερικανῶν, κατὰ τὴν πολιορκίαν τοῦ Santiago. Ὁ ἀντιναύαρχος Πασιουάλ Θερβέρα ἀπέθανε τὴν 3 Ἀπριλίου.

ΣΤ. Ε. ΛΥΚΟΥΤΗΣ, ἀνθυποπλ. Β.Ν.

Η ΠΤΗΣΙΣ ΕΙΣ ΤΟΝ ΑΕΡΑ

Τίς προηρόμενον τεῦχος ἐγγράψαμεν ἐκεῖνός Ἰσπανοῦ ἀεροσταίου καὶ τῶν προσπάθειῶν τοῦ ἀνθρώπου ὡς κατακίτησι τὸν ἀέρα, πτόν ἐπ' αὐτῷ ἐκείνη καὶ κρημαζῶν πτόν τοῦ πλανήτου μας. Καὶ εἶδον οἱ ἀναγνώσταί τῆς «Εἰκονογραφημένης» ὅλην τὴν ἐξέλιξιν τοῦ ἀεροσταίου, τῆς οσοκενῆς αὐτῆς, τῆς ἐλαφροτέρας τοῦ ἀέρος

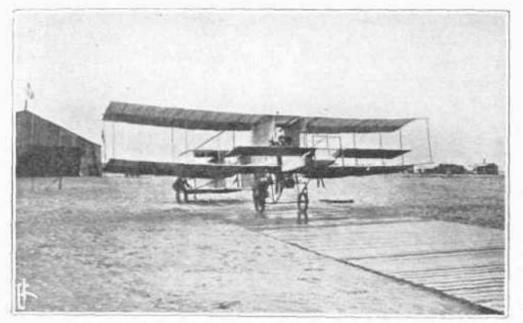
μὲ τὴν ὁμοίαν τόσα ἔτη ἡ ἀνθρωπότης ἠβανκάλισεν τὸν πόθον τῆς κατακίτησε τοῦ ἀέρος, ὅλην τὴν ἐξέλιξιν ἀπὸ τῆς πρώτης ἀεροστάτου σφαίρας τῶν ἀδελφῶν Μογκολφιέ μέχρι τῶν πηδαλιωχομένων «Πάρσοβαλ», «Στέικελιν», «Πατριδος», «Ἰταλίας» κ.λ.π.

Θὰ ἴδωμεν τώρα ἐν ἐκείνῃ τῆς νέας προσπάθειας τοῦ ἀνθρώπου διὰ τὴν ἐπιάνωσιν τοῦ σπονδαίου τούτου προβλήματος τῆς ἀεροστάτου—κατὰ τὸ ποταμοπλοία, ἀεροπλοία κ.λ.—περὶ ἧς ὀλίγα τινὰ ἀνεφέρθημεν ἐν προηγούμενῳ ἡμῶν ἀρθρῷ. Ὡς ἐγγράψαμεν ἤδη, νέα θεωρία τείνει νὰ ἐκτοίχη τὴν παλαιὰν τῶν ἀεροσταίων. Τὸ ἀεροσταίον εἶναι οσοκενὴ ἐλαφροτέρα τοῦ ἀέρος. Τώρα ἔχομεν τοὺς ἀπαδοῦς τῆς βαρυντέρας τοῦ ἀέρος οσοκενῆς, οἱ ὅποιοι ἰσχυρίζονται ὅτι μόνον ἂν ἐπινοηθῇ οσοκενὴ βαρυντέρα τοῦ ἀέρος, εἶναι δυνατόν νὰ κυβερνηθῇ, ἐφρονιμένη διὰ δυναμικῆς ἐνεργείας.

Καὶ τὸ Ἰεάρον καὶ τὸ πατρὸς του Λαυδάλου, οἱ ὅποιοι ἦσαν ἐγκάθεικοι ἐνὸς τοῦ Λαβρινόθου τῆς Κρήτης καὶ ἠθέλησαν νὰ ἀποδώσουσι πετῶντες, αἱ ἀπόπειραι ἐπὶ τῆς ἀρχῆς τοῦ βαρυνέρον τοῦ ἀέρος ἐπιτήρητο. ἠθέλησαν νὰ πετάξουν. Καὶ ἀπὸ τὴν μυθολογίαν εἶναι γνωστὸν ὅτι ἐκόλλησαν ἐπὶ τῆς γάστρας πτέρυγας μεγάλας ἀπὸ πτερὰ πτηνῶν, ἅς συνεκόλλησαν ἐπὶ τοῦ κρέατός του διὰ κηροῦ. Καὶ ὁ μὲν παῖς, πετάξας ὑπὲρ τὸ πέλαγος κατώρθωσε νὰ σωθῇ. Ἄλλ' ὁ υἱός, παράτολμος καὶ ἠεροφιλόδοτος, παρὰ τὰς ουστάσεις τοῦ πατρὸς τοῦ, ἐπέταξε ποτὶ τὸν ἦλιον καὶ ἀπὸ τὴν μεγάλην θερμότητα, ἐτάκη ὁ κηρός, αἱ πτέρυγες ἀπεκολλήθησαν καὶ ὁ Ἰεάρος ἔπεσεν εἰς τὸ μέρος τοῦ Αἰγαίου ἐκεῖνο, ὅπερ ἔξ αὐτοῦ ὀνομάσθη Ἰεάριον πέλαγος.

Ἀναφέρεται ὅτι καὶ κατὰ τὸν 4ον αἰῶνα π. Χ. ὁ Ἕλληνας μηχανικός Ἀρχύτας, ὁ ἐκ Τάραντος, σινοῦ φίλος τοῦ Πλάτωνος, ὅστις ἀνεκάλυψε τὸν κοχλῆον, τὴν τροχάλιν καὶ τὸ κρόταλον, κατεσκεύασε ζυλῶν περιστερίαν, ἡ ὁποία ἔπτατο.

Κατὰ τὸν πρότον μετὰ Χριστὸν αἰῶνα, Σίμων ὁ Σαμαρείτης, ὁ ἐκκληθεὶς μάγος, μεταβὰς εἰς Ρώμην, ὅπου ἐθανυματοῦργε ὁ Ἀπόστολος Πέτρος, διὰ νὰ μειώσῃ τὴν ἐκ τῶν θαυμάτων τοῦ Ἁγίου ἐντύπωσιν μεταξὺ τῶν νεοφροσιστῶν, ἀνήγγειλεν ὅτι θὰ ἐπέτα ἀπὸ τὴν γῆν ἄνευ πτερῶν ἡ ἄλλο τινὸς μηχανήματος. Πράγματι κατὰ τὴν ὁρισθεῖσαν ἡμέραν καὶ ὥρον ἐπὼ σπηθηροσθῆν γῆρος ἐνὸς ἠψηλοῦ πύργου διὰ τὴν Ρώμην διὰ νὰ ἴδῃ τὸ θαῦμα, ὁ ἄγιος ἀναβὰς εἰς τὸν πύργον ὤρμησεν ἔξω αὐτοῦ εἰς τὸ διάστημα, πλῆθον τὸν ἀέρα μὲ τὰς χεῖράς του. Ὡς ἦτο ἐκόμενον κατέπεσε βαρῶς

Τὸ ἀεροπλάνον Φαρμάν ἐκινεῖται ὡς πρὸς λάβη φορᾶν ἐπὶ ζυλῶν διαπέδου διὰ νὰ πετάξῃ.

καὶ ἔθανε τὰς πόδας του. Κατὰ τὸν δωδέκατον αἰῶνα ἄλλος Σαρακηνὸς μάγος ἐπὶ Μανουὴλ Κομητοῦ ἀνήλθεν εἰς τὸν πύργον τοῦ Ἰσποδοῦμου τοῦ Βυζαντίου καὶ ἀνήγγειλεν ὅτι θὰ ὑπερβίωται κατὰ μήκος τοῦ σταδίου. Πράγματι ἐνεδύθη πάλλενκον μακρὸν ζιῶνα μὲ ἐνοτυίας χεῖρας, αἱ ὁποῖαι ὀγκοῦμεναι ὑπὸ τῆς ἀντιστάσεως τοῦ ἀέρος θὰ τοῦ ἐξορῶμενον ἀντὶ ἰσίων ἢ καὶ πτερῶν. Ὁ αυτοκράτωρ, παριστάμενος, ἠθέλησε νὰ τὸν ἀποτρέψῃ, ἀλλ' ἐκεῖνος ὤρμησεν εἰς τὸ διάστημα μὲ τεταμέναι τὰς χεῖράς καὶ . . . κατεβρυματίσθη ἐπὶ τοῦ ἐδάφους.

Ἀναφέρεται ἐπίσης ὅτι κάποιος Ἰταλὸς Ἰωάννης Βαπτιστῆς Δάντε ζῶν ἐν Περόν περὶ τὰ τέλη τοῦ 16' αἰῶνος κατεσκεύασε τεχνικὰς πτέρυγας δι' ὧν ἠδύνατο νὰ ἔψωθῃ εἰς τὸν ἀέρα. Κατὰ τινὰ μάλιστα πατήρηρον ὁ ἐφευρέτης ἠθέλησε δημοσίᾳ νὰ δοκιμάσῃ τὴν ἀνακάλυψίν του καὶ ἐπέταξε κατὰ τὴν διαβρυάσιν ἐνὸς κάποιου Ἀββᾶ Μουγέο, ἀλλ' ἐνῶ ἔπτατο ἔθραυσθη ἐν σιδηροῦν μηχανήματι τῶν πτερῶν καὶ ὁ ἐφευρέτης κατεκρημνίσθη ἐπὶ τοῦ ραοῦ τοῦ Σαιν Μόρ. Ἀναφέρουν ὅσαίτις οὗτοι κατὰ τὸν 16' αἰῶνα ἕνας ἀστρονόμος I. Μύλλερ κατεσκεύασε τὴν σιδηρᾶν μίαν καὶ τὸν τεχνικὸν ἀετόν. Ἐνας ἄλλος Βενεδικτικὸς μοναχὸς Ἄγγλος Ὀλιβιέ ντὲ Μαλμύμπουον ὀνόματι κατὰ τὸν 16ον αἰῶνα ἀκόλουθῶν τὴν ὑπὸ τοῦ Ὀβιδίου ἀναγραφομένην περιγραφὴν τῶν πτερῶν τοῦ Λαυδάλου, κατεσκεύασεν ὁμοίως καὶ πειραθεῖς νὰ πετάξῃ ἔθανε τὰς κνήμας του. Ἄλλος πάλιν, Ἄλλοδ καλούμενος, ἐπὶ

Λονδοβίκου 14' κατέστη ἀνάπηρος μὲ μίαν ἀπόπειράν του ἐν Ἁγίῳ Γεωμανῷ. Ὀλίγον κατόπι ὁ μαρκήσιος Μπακβίλλ ἠθέλησε νὰ διαβῇ ἰατάμενος τὸν Σηροκῶνα μὲ ἐν εἶδος ἀλεξίπτωτον καὶ ἔθανε καὶ αὐτὸς τὴν κνήμην του ἐπὶ μίᾳ σκεδίᾳ. Τῷ 1679, ἕνας μηχανικός ἐν Γαλλίᾳ Μπιοσιέ ὀνόματι, κατεσκεύασεν ἰστίᾳ μὲ μοχλοῦς, κινούμενα διὰ τῶν χειρῶν καὶ τῶν ποδῶν, ἔπειτα δὲ ἐρρίθη ἀπὸ μίᾳ στήγης καὶ κατώρθωσε νὰ ἐπιβιβασθῇ τὴν πτόν του μὲ τὰς εἰς εἶδος πτέρυγας του καὶ νὰ πέσῃ ἐλαφρὰ εἰς ἀπόστασιν τινὰ. Ἡ οσοκενὴ του αὐτῆς ἠγοράσθη κατόπιν ὑπὸ τινος γελωτοποιοῦ, ὁ ὅποιος τὴν ἐξορῶσάουε εἰς τὰς πανηγύρεις.

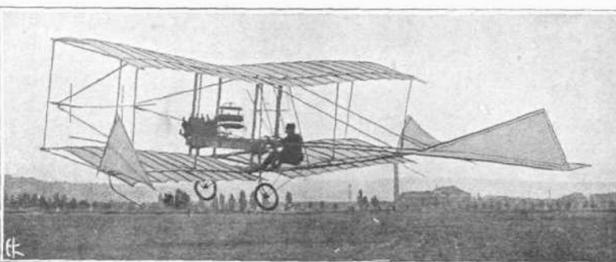
Ἀπὸ τοῦ 1709 ἕως τοῦ 1720 ἕνας Ἰησοῦντης τῆς Αἰσαβάνος Π. Γκοναμῶ ὀνόματι, ἔοχε κάποιαν ἐπιτυχίαν, ὡς ἀναφέρει ἡ ἱστορία, ἀλλ' οὐδεμία λεπτομέρεια περὶ τῆς οσοκενῆς του διεσώθη. ἔπειτα ἕνας ἄλλος ἠγούμενος Ντεφόρς καλούμενος ἀπειρεσθῆν νὰ πετάξῃ κατὰ τὸ 1772 μὲ ἕνα ἰπτάμενον δίπτερον ἰδίας ἐπινοήσεως καὶ ἐρρίθη εἰς τὸ διάστημα ἀπὸ τοῦ πύργου τοῦ Γκοτι εἰς Ἐλίμα καὶ ἀπέπτεχν οἰκτρότατα. Τέλος τῷ 1800 ὁ Καλαὶ ἐρρίθη ἀπὸ ἐνὸς ἰσοῦ εἰς τὸν κῆπον Ἰταλῶ τῶν Παρισίων καὶ ἡ οσοκενὴ του, ὅπως ἐπινοήσεως, ἐθρυματίσθη.

Μετὰ τὰς ματαίας προσπάθειαις πάλιν τοῦ Μπλαγκᾶ, ἕνας ἱκανὸς μηχανικός Βιεννέζος, Λέγκεν ὀνομαζόμενος, ἐοκείθη νὰ χρησιμοποιήσῃ κατὰ τὸ 1812 ἕνα μέσον εἰδος ἀεροσταίου καὶ πτητικῆς μηχανῆς, δηλαδὴ νὰ πετᾷ ἀνητημένως ἐκ τῆς ὀφθῆς ἀπὸ ἐνὸς μικροῦ ἀεροσταίου διὰ νὰ εἶνε ἐλαφρότερος. Ἀπέπτεχν ὅμως καὶ παρ' ὀλίγον νὰ κομματιασθῇ ὑπὸ τῷ πλῆθους.

Τῷ 1854 ὁ Λέτοου ἐν Λονδίῳ ἐφευρέθη μὲ ἕνα ἀλεξίπτωτον κυβερνοῦμενον, ὡς ἰσχυρίζετο. Ὁ Ντὲ Γκροῦφ, ἐπαρῶς καὶ πάλιν εἰς τὴν πτητικὴν μηχανὴν καὶ φρονεῖται κατὰ τινὰ ἀποτέραν του ἐν Κρομόν τῷ 1874. Αἱ πτερυγῆς τῆς μηχανῆς του ἐκινεῖτο διὰ τοῦ βραχίονος καὶ ὑπὸ ἐνὸς ἐπαυατακτικῷ ἐλατήριον ἐκ καυστοῦ.

Τῷ 1894 ἕνας ἄλλος Ντελερὰ ἐοκείθη νὰ χρησιμοποιήσῃ διὰ τὴν κίνησιν τῶν πτερυγῶν τῆς οσοκενῆς του τὴν δύναμιν τῶν μελῶν του καὶ κατεσκεύασεν ἐν δεικνύον ποδήλατον ἐναέριον ὀρθον, τὸ ὅποιον ὅμως, ὡς καὶ τὰ ὁμοῖα του δὲν ἐγκατέλειπε ποτὲ τὸ ἔδαφος τῆς γῆς.

Ἀπὸ τοῦ 1892 ὅμως μέχρι τοῦ 1896 ἕνας σοφὸς γερμανὸς, ὁ Ἀλιενταλ, προκινούμενος δι' ἐπιτάκτου θελήσεως καὶ πείρας ἐπέπτεχν εἰς σειράν

Μία πτήσις τοῦ διατελεπέδου τοῦ λοχαβοῦ Φέριμπερ.

πειραμάτων, λαμβάνων φορᾶν ἀπὸ ἐνὸς ἐνῶματος νὰ ἀφήσῃ τὸ ἔδαφος καὶ νὰ διατρέξῃ αἰωροῦμενος μίαν ἀπόστασιν 250 μ. περίπου. Ἀλλὰ κατὰ τὸ 1896 ἐφευρέθη. Ἡ οσοκενὴ του συνίστατο ἀπὸ δύο ἰστίαι κεκλιμένα, ἐλαφρῶς κοίλα, τῶν ὁποίων κατὰ βούλησιν ἐκινεῖτο τὴν κλίσιν καὶ ἕνα ἀκόμη ἰστίον κατακόρυφον χρησιμοποιεῖτο ὡς πηδάλιον.

Τὰ πειράματα ταῦτα, ἔξ ἴσου ὡς καὶ οἱ ὑπολογισμοὶ τοῦ Ἐλμοις, ἀποδεικνύουν ὅτι ἡ μισθὴ δύναμις τοῦ ἀνθρώπου δὲν ἀρκεῖ διὰ συνεχῆ πτόν ὀσοδήποτε. Ἄλλως ὁ Ἀλιενταλ δὲν εἶχεν ἐπ' ὄψει νὰ πετάξῃ ἀλλὰ νὰ μελετήσῃ τὰς συνθήκας τῆς ἐνοστάσεως ἀεροπλάνου καὶ φθάσῃ ὅσῳ εἰς τὴν κατασκευὴν τῆς πτητικῆς μηχανῆς.

Ὅσοδήποτε ἡ οσοκενὴ τοῦ σοφοῦ Ἀλιενταλ εἶναι ἡ ἀφετηρία τοῦ ἀεροπλάνου τοῦ μέλλοντος. Πράγματι ἀπὸ τὴν μελέτην καὶ τὰς παρατηρήσεις τῆς πτήσεως τοῦ πτηνοῦ συνήγαγον τὸ συμπέρασμα ὅτι μίᾳ οσοκενῇ τοιαύτῃ, συνιστάμεν ἀπὸ ἐπίπεδα πᾶντα ἢ ἔξ ἐλαφροῦ μεταλλοῦ δύναται νὰ αἰωροθῇ εἰς τὸ διάστημα. Ἡ ἀρχὴ εἶναι ἡ ἔξῃς: Ὅπως ὁ χριστὸς ἀετός, ἐκόμενος διὰ τοῦ σαύρου, διὰ τῆς ἀντιστάσεως τοῦ ἀέρος ἐπὶ τῆς κεκλιμένης ἐπιφανείας του ἔψωθαι πρὸς τὰ ἄνω, οὕτω καὶ τὸ ἀεροπλάνον σφρονδονζόμενον ὀριζοντίως, λόγῳ τῆς ἀντιστάσεως ἢν ἀσκεῖ ἐπὶ τῶν ἐλαφρῶς κεκλιμένων ἐπιπέδων θὰ ἔψωθῃ. Πράγματι δὲ ἡ οσοκενὴ ἔψωθαι, ἐπειδὴ ὅπως ἐπενεργεῖ ἐπ' αὐτῆς καὶ ἡ τριβὴ τοῦ ἀέρος καὶ ἡ ἔλιξι τῆς γῆς, βαίνει ὀριζοντίως ἕως ὅτου κατοπίπτει ἡμέρα εἰς τὸ ἔδαφος.

Ἡ θεωρία, ὁδὴ, μὲ ἐξίσωσιν, ἐφαρμόζεται. Χρειαζέται ὅμως τώρα μέσον διὰ νὰ ἐξουδετερωθῇ ἡ τριβὴ καὶ ἡ ἔλιξι, εἰς τῶνον ὥστε νὰ παρατίθεται ἡ πτόν τὰ πρὸς αὐτὴν κίνησις. Προσέθεσαν λοιπὸν μίαν ἔλικα προσοικὴν, διὰ νὰ ὀδηγῇ τὴν οσοκενὴν διαρκῶς πρὸς τὰ πρῶτα. Κατὰ τὸ 1843 πρότος ὁ Ἐνσον κατεσκεύασεν ἀεροπλάνον μὲ ἰστίαι ἀκίνητα ὀδοῦμενον πρὸς τὰ πρῶτα ὑπὸ ἔλικον κινούμενον ὑπὸ ἀμομηχανῆς. Ὁ Σαφίγκρελλο τῷ 1868 ἀντικατέστησε μετὰ ταῦτα τὸ ἐν ἐπίπεδον τοῦ Ἐνσον διὰ συστήματος ὑπερκεκλιμένων ἐπιπέδων, ἀλλ' ἄνευ μείζονος ἐπιτυχίας. Ἀλλὰ παρουσάθη τώρα ἄλλο πρόβλημα. Λιὰ τῆς προσθήκης τῆς μηχανῆς ἠῆξεν τὸ βάρος. Καὶ ἠναγκάσθησαν νὰ ἀντικαταστήσουν τὴν ἀμομηχανὴν, τὴν βαρεῖαν, διὰ μηχανῆς κινουμένης μὲ πτερόλαιον κατ' ἀρχὰς καὶ

τέλος μὲ βενζίνην. Τοιοῦτοῦτος ἐπέπτεχν μηχανὴν λεπτοκίτην καὶ ἐλαφρᾶν, μὲ ἀναλογίαν βάρους καὶ δυνάμεως ἐνὸς ἵππου εἰς ἕν καὶ ἡμῶν χιλιόγραμμα. Εἰς τὸ βάρος τοῦτο ἐννοεῖται συμπεριλαμβάνεται καὶ τὸ βάρος τῆς ὀλης οσοκενῆς μετὰ τοῦ ἐπιβάτου καὶ τῶν ἐξορητημάτων τῆς.

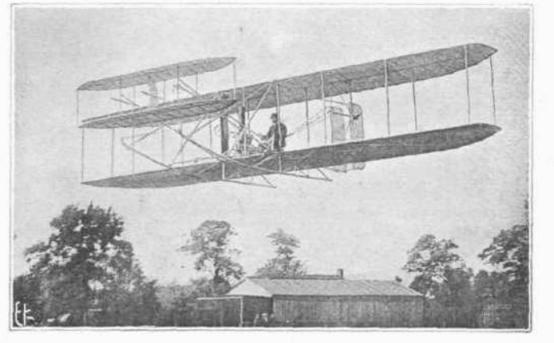
Καὶ εἰς αὐτὸ τὸ σημεῖον εὐρύσονται σήμερον τὰ ἀεροπλάνου καὶ αἱ προσπάθειαι τῶν διαφόρων πειραμάτων τείνουσιν εἰς τὴν χρησιμοποιήσιν, μηχανῆς ἀκόμη ἐλαφροτέρας.

Ἐν τῷ μεταξύ, ἀπὸ τοῦ 1784 ἀκόμη, δέου νέαι προσπάθειαι

ἠρχίζου. Νὰ χρησιμοποιήσουν τὰς ἔλικας διὰ τὴν ἀνύψωσιν καὶ τὰς πτερυγῆς. Ἐνεῖθεν ἡ τάξι τῶν ἐλικοπτέρων καὶ τῶν ὀροφωπτέρων.

Τὰ ἐλικοπτέρα εἶναι ἐφοδιασμένα μὲ πτέρυγας ἐλικοειδεῖς, κινουμένας εἰτε δι' ἐλατηρίον ἢ διὰ μικρὰς ἀμομηχανῆς, ἡ ἠλεκτροκινητήρας. Πρῶτος ὁ Λοναὶ καὶ Μπριεβουὶ παρουσίασαν κατὰ τὸ 1784 εἰς τὴν Γαλλικὴν Ἀκαδημίαν ἐν ἐλικοπτέρον δανεζόμενον τὴν κίνησιν του ἀπὸ ἐλλύγιον ὁδοῦν φαλαῆς κεκαμμένον. Κατὰ τὸ 1842 ὁ Φίλιππος κατεσκεύασε οσοκενὴν μὲ τέσσαρας πτέρυγας, κινουμένας δι' ἀτμοῦ, ἥτις ἔψωθον ὄντως. Τῷ 1863 παρουσιάσθησαν ἐλικοπτέρα κινούμενα δι' ἐλατήριον μεγάλου ὀρολογίου ὑπὸ τοῦ Ντὲ Ποριόν ντ' Ἀμεκού, ὑπὸ τοῦ Λά Λανδὶλ καὶ Ναυτιᾶ, καὶ τῷ 1870 ὁ Πενῶ παρουσίασε τὸ ἐλικοπτέρον του μὲ ἐλατήριον ἐκ καυστοῦ, τὸ ὅποιον ἐφαρμακτερίσθη μάλλον ὡς ἄνηρη.

Ἐννοεῖται ὅτι τὰ ἐλικοπτέρα, τὰ ὁποῖα ἀπέχον πολὺ τῆς πτήσεως τῶν πτηνῶν καὶ τῶν ὁπίων ἢ ἐνοστάθαι δὲν εἶναι σιθερά, δὲν φαίνονται προσωρισμένα διὰ τὴν πτόν τοῦ ἀνθρώπου. Τὰ δευρότερα ὁμοιάζουσιν ὀλίγον

Τὸ ἀεροπλάνον τοῦ Βίλμουρ Ράιτ ἐν πλήρει πτήσει.

μέ την ονομασίαν του Νιτέγκεν. Είναι εφοδιασμένα με πτέρυγας, δι' ὧν πλῆθυσιν τὸν ἀέρα ὅπως τὸ πτηνόν, ἔπειτα δὲ αἱ πτέρυγες στρέφονται διὰ τὰ παρουσιάσαντων ὀλιγοτέρων ἀντίστασιν εἰς τὸν ἀέρα, ὅπως ἡ κόπρη στρέφεται μετὰ τὴν ἐνέργειάν της ἐν τῇ θαλάσσῃ πλάγιος ὡς πρὸς τὴν φροντὴν τῆς λέμβου, καὶ ὑποδύεται πάλιν πρὸς τὰ ἄνω διὰ νὰ ἐπαναλάβωσιν τὴν πτητικὴν κίνησίν των. Ἀλλ' ὅτε εἰς τὸ ἀσπίριον τοῦτο δὲν φράνεται ἡ λύσις τοῦ προβλήματος. Τὸ πτηνὸν δὲν στέκει, ὡς ἐξηκριβώθη, διὰ μόνης τῆς κινήσεως τῶν πτερυγῶν του. Ὁρθότερον παρουσίασε κατὰ τὸ 1861 ὁ Ντε Ταρμπὲ ἐν Βοσῶντ, ἀλλὰ κατὰ τὰς δοκιμὰς του δὲν ἐφάρθη λόγον τὸ πρόβλημα. Ἐπίσης οἱ Ὑρὸ Ντε Βιλλενέβ, Γ. Τισσαντι καὶ Ἄντερ παρουσίασαν ἑασιτος τὰ κληθέντα μηχανικὰ πτηνά. Καὶ τέλος κατὰ τὸ 1894 ὁ Γ. Βέλνερ καθηγητὴς ἐν Μπαρὲν τῆς Ἀυστρίας παρουσίασε μίαν μηχανήν, εἶδος ἑναερίου οκάρου μετ' ἑλικας καὶ τροχῶν, ἧτις ἦτο συνδυασμὸς ὀρθοπέδου καὶ ἐλικοπέδου.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω καταφαίνεται ὅτι μόνον τὸ ἀεροπλάνον προογγίζει εἰς τὴν πλήρως τὴν ὄσον τοῦ προβλήματος. Εἰς αὐτὸ λοιπὸν ἐσχάτως εἰσέρχεται ἡ προσοχὴ ὅλων, μὴδ' αὐτὸ τοῦ περιήγρου Νταποὺ τοῦ **ἐλαφροτέρου τοῦ ἀέρος**, τοῦ γνωστοῦ ἀεροναύτου Σαντὸς Ντυμόν ἑξαγομμένου. Καὶ δύνανται εἰς τὴν ἀριμύθη μεταβολὰς καὶ μεταστροφίμους καὶ δοκιμὰς εἰσεγγεῖ. Ἐν πρώτῳ τὰ ἐπιπέδα ἔγγραφα ἐλαφρῶς καμπύλα καὶ σφαιροειδῆ.

Πρώτος ἀπὸ τοῦ 1889 ὁ ἀμερικανὸς μηχανικός Ἰρὸμ Μαξίμ κατασκεύασε διαφόρους τύπους ἀεροπλάνων, σημερινόματι ἐπὶ τῆς ἀρχῆς τοῦ ἀεροπλάνου, μετ' ἑλικας μηχανὰς, αἰτίας κατὰ τοὺς ὄλογισμοὺς του εἶναι νὰ δόσῃται ταχύτητα 160 χιλιομέτρων καθ' ὥραν, τὰ ὅποια λόγω μικρῆς ἐπιτάσεως δὲν ἐπιτεύχον. Μερικοὶ ἀριθμοὶ δίδουν μίαν ἰδίαν δοκιμῶν. Εἰς τὸν αὐτὸν τοῦ 1894 ἡ ἐπιπέδου τὸν ἴστιον ἦτο 522 μ. τετραγωνικῶν, τὸ βάρος τῆς ονομαστικῆς μετὰ τοῦ βάρους τῶν ἐπιβατῶν 2612 χιλίωγρ. ἡ κινητήριος δύναμις ἑκατὸν ἀποσπῶσιν, ἡ ἀποσπῶσις δυνάμεις τῶν 2 ἑλικῶν 450 χιλίωγρ. Τὸ ἀεροπλάνον τοῦ Φίλιππος διέφερε τοῦ τοῦ Μαξίμ κατὰ τὰ μεγάλα ἰστία, ἅπαντα εἶχον ἀντικατασταθῆ ὑπὸ πολλῶν μικρῶν διατεθειμένων ὅπως τὰ ἐλικόματα τῶν ξυλίνων παρατετασμένων τῶν παραθύρων.

Ἀπ' ἑτέρου ὁ διάσημος ἀμερικανὸς καθηγητὴς Καρλιέβ ἀπὸ τοῦ 1893 ἤρξατο νὰ πειραματίζεται μετ' ἀεροδρόμωνά του, ἐξ ἀργιλίου (ἀλλομινίου) μικρῶν ὅμως διαστάσεων. Ἡ ονομασίαν εἶχε βάρος μίλις 10 χιλίωγρ. Διέφερε ἐν τοῦτοις διαστάσει 900 μ. μετὰ ταχύτητα 11 μέτρων καθὰ δευτερολέπτου τὴν 18 Νοεμβρίου 1896 πληροῦν τοῦ κύλου τοῦ Ποισουμά.

Τέλος τῆ 1890 οἱ Ταῦν καὶ Ρισσὲ ἐπέτυχον τὴν κατασκευὴν μικροῦ ἀεροπλάνου δι' αἰτιῶν, βάρους 33 χιλίωγρ. ἐκείσεως δὲ ἴστιον 6 μ. 60, τὸ ὅποτον ἐδοκιμασθῆ εἰς Σαιντ - Ἀντρέας πλησίον τοῦ Ἄβρ κατὰ τὸν Ἰούλιον τοῦ 1897. Σφραγισθέν ἀπὸ ἐνὸς ξυλίνου ἐπιπέδου ὑψώθη, ἔπειτα ἐξαμύλιος, ἀνυψώθη ἐκ νέου κατόπιν, καὶ ἔπειτα ἐντὸς τῆς θαλάσσης εἰς ἀπόστασιν 140 μ. μετὰ ταχύτητα 18 μ. κατὰ δευτερολέπτου.

Ἐκ τῶν πειραμάτων τούτων καταδεικνύεται ὅτι ἡ δυσχερεία τῆς πτήσεως ὀφείλεται εἰς τὴν ἑλικριν ἐπιτάσεως μάλλον παρὰ εἰς τὴν ἑλικριν μηχανῶν ἰσχυρῶν καὶ ἐλαφρῶν. Πράγματι δὲ τὸ ζήτημα τοῦτο τῆς ἐπιτάσεως παραμένει ἄλυτον. Ἐνόμιον ὅτι δεξιὸς πύλοτος δι' ἐπιτηδείων χειρισμῶν τοῦ πηδάλου δύνανται νὰ προλάβῃ καταστροφὴν. Πρόκειται δ' ὅπως περὶ καταστροφῆς, διότι ἀπότομοι ταλαντώσεις τῆς ονομαστικῆς καὶ παρακίμαιται πηδαιλογισμοὶ ἢ πρόφοροι δύνανται νὰ προκαλέσωσιν πτώσιν ὀλεθρίαν, ὅπως προσκαρτεῖ μετ' ὁμοίης ὁ κακὸς ἰσοροποῦμενος χαρταετὸς τῶν παιδιῶν.

Τοιοῦτον τι ἐπαθε πρό τινας ὁ Σαντὸς Ντυμόν παρὰ τὸ Σάν - Σιρ μετὰ τὸ ἐπ' ἀρ. ΧV μετὰ ἀεροπλάνου του. Διὰ τοῦτο ὅλοι ἀποκλίνουν τὴν αἰτίαν πρὸς τὰ αὐτάρματα μηχανήματα, δι' ὧν δὲν ἐπιτεύχθη ἡ ἐπιτάσεως ἰσοροπία ἐν τῷ διαστήματι. Σημειωτικὸν δὲ ὅτι οἱ ἀδελφοὶ Ράιτ οἱ τε Φαρμάν, περὶ ὧν δὲ ἴδιον μὲν κατωτέρω, ἔχον ἀντίωμα τοιαῦτα. Καὶ εἶναι μὲν ἀληθές, δὲ ἄνευ τούτων ἔχον ἐπιτυχίαν ἀριμύθη, ἀλλ' ἐπίσης εἶναι ἀληθές ὅτι ἐξίσχυον διὰ δοκιμὰς μόνον ἐν ὄρει πλήρως νηρημίας.

Καὶ ἰδὸν ἡ σχολὴ τῆς θεωρίας τῶν ονομαστικῶν τῶν βαρύντων τοῦ ἀέρος, κλιδοὺς δὲ ὀλεθρῶν τῆς ἀεροναυτικῆς ἐπιτήσεως, κληθεὶς γαλλικῶν aviation. Αἱ βαρύτεραι τοῦ ἀέρος ονομαστικῶν διετρήθησαν εἰς δύο μεγάλας κατηγορίας: Εἰς ονομαστικὰς δυναμικῆς ἐνεργείας ἀποκλειστικῶς καὶ εἰς ονομαστικὰς ἐν μέρει μὲν δυναμικῆς καὶ ἐν μέρει στατικῆς ἐνεργείας. Καὶ εἰς μὲν τὴν πρώτην κατηγορίαν ἀπάγονται τὰ ἀεροπλάνα, τὰ ἐλικόπτερα, τὰ ὀρθόπτερα καὶ τὰ διὰ τοῦ συνδυασμοῦ ἀνὰ δύο ἐκ τούτων. Τὰ ἀεροπλάνα διὰ νὰ ἀνυψωθῶσι καὶ παραμείνωσι εἰς τὸ διάστημα χρησιμοποιοῦσιν ὡς εἶδομεν τὴν ἀντίστασιν τὴν ὅποιαν ἐναερεὶ ὁ ἀεροσφαιρικός ἀἴρ ἐκ τῶν κάτω πρὸς τὰ ἄνω κατακαρτέριος ἐπὶ ἐπιφανείας κινουμένης ὑπὸ δυνάμειος τινος ὀριζοντιῶσ.

Πράγματι ὡς ἀφετηρία τοῦ ἀεροπλάνου τοῦ μέλλοντος πρέπει νὰ θεωρηθῆ τὸ ἀεροπλάνον. Ἡ θεωρία τούτου, μετὰ παρατηρήσεως καὶ πειράματα καὶ δοκιμὰς, εἰς τῆς μελέτης τῆς ἀντιστάσεως τοῦ ἀέρος, βασίζεται εἰς τὰ ἑξῆς: Παρετήρησαν ὅτι ὁ ἀἴρ ἀσκεῖ κάποιαν ἀντίστασιν ἐπὶ τῶν κινουμένων σωμάτων καὶ ὅτι ἡ ἀντίστασις αὕτη εἶναι σημαντικώτερα ὅσον μεγαλύτερα εἶναι ἡ ἐπιπέδου τοῦ κινουμένου σώματος καὶ ἡ ταχύτης αὐτοῦ. Ἀπ' ἑτέρου παρετήρησαν ὅτι ἡ κίνησις τῆς ἀντιστάσεως ταύτης ποικίλλει ἀναλόγως τῆς κλίσεως τῆς ἐπιφανείας πρὸς τὴν γενικήν διεύθυνσιν τοῦ ἀέρου. Ὅσον μικροτέρα εἶναι ἡ γωνία τῆς κεκλιμένης ἐπιφανείας πρὸς τὴν διεύθυνσιν τοῦ ἀέρου τόσο ἡ ἀντίστασις εἶναι μεγαλύτερα.

Σήμερον λοιπὸν τὸ ἀεροπλάνον οὐσιώσεται ἀπὸ κεκλιμένα ἐπιπέδα ὑπὸ μικρῶν γωνιῶν πρὸς τὸν ἀέρον, εφοδιασμένα ὅμως μετὰ πηδάλια διευθύνσεως καὶ μὲσα σταθεροῦστος ὀριζοντιῶσ, εἴτε αὐτάρματα εἴτε χειροκίνητος ὑπὸ πύλων καὶ ἀποσπῶται ἀπὸ τοῦ ἑδάφους διὰ τῆς προοιστικῆς κινήσεως τῶν ἑλικῶν του καὶ τῆς ἀντιστάσεως τοῦ ἀέρος. Ἡ ἐκκίνησις γίνεται ὡς ἑξῆς: Κατασκευάζον ἐπὶ τοῦ ἑδάφους ἐν δέκετον ξύλινον ἀσκετικὸν μέτρον μήκους, ἐφ' ὃ σφραγίζον τὸ ἀεροπλάνον μετὰ τροχῶν ποδηλάτων, τοὺς

ὁποῖους φέρει ἐπ' αὐτό. Θέτουν εἰς κίνησιν τότε τὴν μηχανήν καὶ ἀρχίζον νὰ στρέφονται αἱ ἑλικες. Μετὰ τὴν προοιστικὴν δύνανσιν τῶν ἑλικῶν ἡ ονομαστικὴ κινεῖται πρὸς τὰ ἔμπροσ, ἀλλὰ τότε ἐπενεργεῖ ἐπὶ τῶν κεκλιμένων ἐπιπέδων του ἡ ἀντίστασις τοῦ ἀέρος ἐκ τῶν κάτω πρὸς τὰ ἄνω. Ταυτοχρόνως ὅμως καὶ τὸ βάρος τῆς ονομαστικῆς τῆς ἑλικῆς πρὸς τὰ κάτω. Καὶ μετὰ τὴν προοιστικὴν δύνανσιν τῶν ἑλικῶν ὅπως ὀδεῖται πρὸς τὰ πρῶσω διασχίζον τὰ ἐπιπέδα του τὰ στρώματα τοῦ ἀέρος καὶ διευθύνονται ὑπὸ ἐλαφρῶν κλίσιν πρὸς τὰ ἄνω. Τότε — ἀπὸ διανόση 20 μέτρα περίπου ὅττω — ἀποσπῶται σιγὰ σιγὰ ἀπὸ τοῦ ἑδάφους τὸ ἀεροπλάνον, μετεωρίζεται γωροῦν πρὸς τὰ πρῶσω καὶ ἄνω, ἡ μηχανὴ ἐντεῖται τὴν δύνανσιν τῆς καὶ τὸ ἀεροπλάνον διευθύνεται πάλιν πρὸς τὰ πρῶσω καὶ ἄνω.

Τὰ ἐλικόπτερα ἀποσπῶνται τοῦ ἑδάφους δι' ἑλικῶν κατακαρτέριον, τὰ δὲ ὀρθότερα πλῆθυσιν τὸν ἀέρα, ὅπως τὰ πτηνά, μετὰ μικρῆς πτήσεως. Ὅσον ἀφορᾷ τὰς διὰ συνδυασμοῦ τῶν ἀνωτέρω τύπων ονομαστικῶν, χρησιμοποιοῦσιν ἰδιότητας τοῦ ἐνὸς καὶ τοῦ ἄλλου καὶ διακρίνοντα ἑαυτὰ ἐπὶ τὸ ὄνομα γυροπλάνου, γυροπτερά, ἐλικόπτερα, πτεροπτερά.

Ἰδίᾳ ἀπὸ τοῦ 1905 ἤρξατο μετὰ πολλὴν θέρμην πειράματα ἀεροπλοίας ἐπιστημονικὰ πλῆον. Ὁ Σαντὸς Ντυμόν ἐγκατέστησε τὰ ἀεροσκάφη του καὶ κατασκεύασεν ἐν ἐλικόπτερον, ἔπειτα κατὰ τὸ 1906 ἐν ἀεροπλάνον ἐκ ξύλου καὶ ὕψους ὅσον ἑπ' ἀρ. 14 ἐν τῇ οἰκῇ τῶν ονομαστικῶν του, δυνάμεις 25 ἵππων πρῶτον καὶ εἶτα 50, μετὰ τρεῖς κνυφίλας ἐπιπέδων, μετὰ πηδάλια κ.λ. καὶ τὴν 12 Νοεμβρίου 1906 μετὰ ἑνα ἑναερίον πλῆον 220 μ. ἐκέρδησε τὸ ἐκ φρ. 1500 βραβεῖον. Βραδύτερον κατασκεύασε ἄλλο ἐκ μίσιον καὶ εἶτα τρίτον μονοπλάνον (μετ' ἐπιπέδων) ἀλλ' ἀπέτυχε.

Ὁ Εὐαὶ Πελτερί ἐπίσης ἀπὸ τοῦ 1905 ἤρξατο τὰ πειράματά του μετ' ἐν μονοπλάνον καὶ μίαν μηχανήν ἐλαφροτάτην, κατ' ὄρθωσιν δὲ κατὰ τὸ 1908 τὰ πετάξῃ 1200 μέτρα καὶ εἰς ὕψος 30 μέτρων. Ἡ ονομαστικὴ του εἶχε 17 ἵππων μ. ἐπιφανείαν καὶ βάρος 350 χιλιογράμμων.

Καὶ ἔρχεται ὁ Μιλερί, ὁ πρωταθλητὴς τοῦ μονοπλάνου, ὁ ὅποιος ἤρξατο ἀπὸ τοῦ 1907 καὶ μέχρι τῆς οἰκμῆς ἔχει κατασκευάσει ἑνῆνα μονοπλάνου, τύπου Λιγνέλι περίπου. Μετὰ τὸ τελευταῖον τὸ κατ' ἰστίον 1908 διήρθε 8 λεπτὰ εἰς τὸ διάστημα καὶ 24 δευτερολέπτα. Τέλος τὴν 31 παρακλιδόντος Ὀκτωβρίου ἐπέτυχε διατρέξας 28 χιλιόμετρα. Ἀλλὰ μετὰ δύο ἡμέρας τὸ μονοπλάνον του ἐθρυσματίσθη.

Ὁ Ντελαγκρὸν ἤρξατο τὰ πειράματά του τὴν 25 Φεβρουαρίου 1907 μετ' ἐν διπλάνον (δύο ἐπιπέδα) μήκους 10 μέτρων, ἀπὸ ἔφασμα καὶ οκλειτῶν ξυλίνων, μετὰ μηχανήν δὲ 50 ἵππων καὶ ἑλικὰ ἐξ ἀργιλίου (ἀλλομινίου). Ἡ ἐπιπέδου τῆς ἦτο 60 μέτρων τετραγωνικῶν καὶ τὸ βάρος του 290 χιλιογράμμων. Ἡ ονομαστικὴ ἐξεκίνησεν ἠμισυδιόμιστον ἀπὸ τῶν δαπέδων. Ἀλλὰ τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἡ ονομαστικὴ του, λόγω τῆς λεπτότητος τῆς, ἐσθράβετο καὶ τέλος μετὰ διάφορα πειράματα παρουσιάσθη μετ' ονομαστικὴν ὁμοίαν περίου ἀλλὰ στερεοτέραν καὶ βαρύτεραν (450 χιλίωγρ.) καὶ διαδοχικῶς ἐν Γαλλίᾳ, εἰς Ἰταλίᾳ καὶ πάλιν Γαλλίᾳ ἔμενε κύριος τοῦ ἀέρος καὶ 29 πρῶτα λεπτὰ 53 δευτερά καὶ 4/5.

Ἡ Φαρμάν, ἄλλος διάσημος ἀεροδρόμος, πειραματίζεται μετὰ διπλάνον. Ἡ ονομαστικὴ του φέρει πρὸς τὰ ὀπίσω κνυφίλιν ἐξ ἐπιπέδων πανίον ἧτις φέρει καὶ τὸ κἀπὸν πηδάλιον, ἐντὸς τὸ πηδάλιον τῆς καθ' ὅσον διευθύνσεως εἰσπίσκειται ἔμπροσ. Ὁ κνυφίλινος τοῦ οκάρου — ἢ ἐπιτακτῆ ἢ ἐκφρασις — εἰσπίσκειται εἰς τὸ μέσον τῆς κυρίως κνυφίλης, ὅσποθεν δὲ αὐτὸς ἡ μηχανὴ 50 ἵππων, ἧτις κινεῖ τὴν ἑλικὰ τοποθετημένην ὀπισθεν. Ἐπιφανείαν 50 τετρ. μ. βάρος 500 χιλιογράμμων. Τὴν 26 Ὀκτωβρίου 1907 διέτρεξεν 771 μ. κερδίσας τὸ κίπτελλον Archdeacon. Τὴν 13 Ἰανουαρίου 1908 μετὰ τροποποιήθειον τὴν ονομαστικὴν του διέτρεξεν ἐν χιλιόμετρον μετὰ κνυφίλιν 500 μ. εἰς Γ καὶ 28'. Τέλος μετ' ἀλλεπαλλήλους δοκιμῶν ἐν τῷ πεδίῳ τοῦ Σαλὸν καταρτέριος νὰ διαπλεύσῃ ἑναερίως 25 χιλιόμετρα καὶ νὰ φθάσῃ εἰς Ρεμς ἐντὸς 20 λεπτῶν τὴν 29 Ὀκτωβρίου 1908. Ἀληθὲς ἑναερίως ταξίδιον.

Τέλος οἱ περιήγροι ἀδελφοὶ Ράιτ μετὰ μεμνημένους καὶ ἀθορόβους δοκιμὰς εἰς τὰς ἐπιτεταμένας πεδύσας τῆς Ἀμερικῆς ἐνεργητικῶσιν εἰσπίσκει τὴν πατριδὴν των καὶ ἐν Γαλλίᾳ μετ' ἐν διπλάνον, ἀποκλειστικῶν ποδῶν, μετὰ κνυφίλιν (διαμύρισμα) χωρὶς οὐδὴν, μήκους 12 μ., ὕψους 2 μ., μετὰ δύο ἐπιπέδα πηδάλια ἔμπροσ χειροκίνητα ὑπὸ τοῦ πύλων (δὴνησ) διὰ τὴν καθ' ὅσον ἡ βάρους διευθύνων, μετὰ τὸ πηδάλιον τῆς ὀριζοντιῶν διευθύνσεως ὀπίσω, μετὰ μηχανήν δυνάμειος 25 ἵππων κινουσαν δι' ἀλλοσίων δύο ἑλικας, καὶ ἐπῆσαν τὸ κερκὸν τοῦ κόσμου. Τὰ πρῶτα πειράματά του ὁ Γουίλμουρ Ράιτ, χωρὶς ἐνδιαφέρον ὅμως, ἐξετέλεσαν ἐν τῷ πεδίῳ Ἄβρὸν πλησίον τοῦ Μανς ἀλλὰ μετ' ὀλίγον ἔδειξεν ὑπεροχὴν ἀπέναντι παντὸς ἄλλου. Ὅττω κατ' ὄρθωσιν νὰ ταξιδεύσῃ ἑναερίως ἐπὶ 1 ὄραν καὶ 31 λεπτὰ, διατρέξας ἀπόστασιν 66 χιλίω. ἐπισημῶσ μετρηθεῖσαν. Ἐπειτα προσέλαβε καὶ ἐπιβτήν καὶ ἐξετέλεσεν ἐπὶ 1 ὄραν καὶ 9 λεπτὰ. Τὴν 13 παρακλιδόντος Νοεμβρίου ἐκέρδησε τὸ βραβεῖον τοῦ ὕψους τοῦ Ἄερο-Κλίμα τοῦ Σαρὸ ἀναχθεῖς εἰς ὕψος 60 μ. περίπου. Καὶ ἀκόμη κατ' ὄρθωσιν νὰ ἀνυψώσεται διὰ μόνης τῆς προώσεως τῶν ἑλικῶν του.

Ἐκείνους τῶν ονομαστικῶν τοῖτων, αἱ ὁποῖα ἔδωκαν ἐσχάτως τὰ καλύτερα ἀποκλιδοματὰ ἐδοκιμασθῆσαν καὶ τὰ ἀεροπλάνου τοῦ Ἐλλεξάρμωρ (τριπλάνον-τριπλεπέδων) μετὰ κέντρον τοῦ βάρους πολὺ χαμηλὰ, τὰ μονοπλάνου τοῦ Βοῦα, αἱ ονομαστικῶν τῶν Ντε λὰ Βώ, Πισσώφ, Γκαστακατὶδ καὶ Μανζέν, Ἐνριχ καὶ Γουέλς, Φερμιέρ, τὸ τριπλεπέδων Γκουαί μετὰ κνυφίλιν εἰσπίσκειται, τὰ ἀμερικανικὰ διπλεπέδα τύπου Ρεντ-Γουάιτ, αἱ ονομαστικῶν τῶν ἀδελφῶν Ζιάν, τὸ γυροπλάνον Μπαργκὲ-Ρισσὲ, τὸ ἐλικόπτερον Ἀντυφρ.

Φαίνεται ὅτι εἴμεθα πολὺ πλησίον εἰς τὴν λύσιν τοῦ προβλήματος. Εἶναι ἐκείσε πάσης ἀμφιβολίας ὅτι τὸ αὐτομάτου μηχανήματα τῆς ἐπιτάσεως δὲ ἐπινοηθῆ καὶ ὅτι ἡ δύναμις δὲ χρησιμοποιηθῆ ἐν μικρῷ χώρῳ καὶ ἐν ὀλίγῳ βάρει. Θὰ εἶναι δυνατόν τότε νὰ ταξιδεύσῃ τις ὅπως δὲλη, ὄσον θέλει.

Α.

ΤΑ ΘΕΛΗΤΡΑ ΤΗΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ

Συγγνώπη βλέπει τις εἰς φωτογραφίας, εἰς εἰκονογραφημένα δελτία καὶ εἰς ἀδηφύγους τῆς Κερκύρας, τὰς παρὰ τὸ στόμιον τῆς λιμνοθάλασσῆς **Χαλκιοπούλου** (ἀρχαίου Ὑλλαικοῦ Λιμένους) κεκλιμένας δύο νησίδας — τὴν τῆς **Βλαχέρνας** καὶ τὴν «**Ποντικονήσου**» — ἐλάχιστοι δὲ εἰσιν οἱ γινώσκοντές τι ἱστορικὸν περὶ αὐτῶν.

Τὸ «**Κανόνι**» εἶναι ἐν τῶν μαγευτικωτέρων τοῖτων τῆς Κερκύρας, ἐκλήθη δὲ οὕτω ἐνεκα τῆς ἐν αὐτῷ καὶ ὑπὸ τῶν Ἑνετῶν τοποθετήσεως μεγάλου προβόλου. Ποσιὰς παρὸ τὴν ἀκτὴν καὶ ἐν τῷ ναύσῳ τῆς πλησίον **Νησίδος Βλαχέρνας**, μέσῳ φλογερῶν ἐρωτικῶν στεναγμῶν, δροκὶ ἀιονίας πιστεύσε ἀνηλλάγησαν, ἡ δὲ θάλασσα ἐπῆρεν αὐτοὺς ἐπὶ τὸν νότον τῆς, ἵνα εἰς τὰ ἀπροσώτερον τοῦ πυθμένου τῆς τοὺς καταβυθίσῃ! Ἡ μικροσκοπικὴ αὕτη νησὶς τῆς **Βλαχέρνας**, ἡ μάλλον **οκάρπλος**, κεῖται παρὰ τὴν ἀκτὴν τοῦ **Κανονίου**, μετ' ἧς διὰ βραχίονος ἐξ ἀκαταργάστου λίθου ἐνοῦται, καὶ εἰς τὸ στόμιον τοῦ τεναγῶσ τῆς **Λιμνοθάλασσῆς Χαλκιοπούλου**, τοῦ κατὰ τοὺς ἀρχαίους χρόνους Ὑλλαικοῦ Λιμένους, τὸ στόμιον τοῦ ὁποῖου ἐκλείετο διὰ οὐδραῖς ἀλύσσου, ἐξ ὅσων καὶ Porto Catena (Ἀλυσοσπινθῆ) ἐπὶ Ἑνετοκρατίας ἐκλήθη.

Ἐπὶ τῆς νησίδος ταύτης ἦτις, κατὰ τοὺς ἱστορικούς χρόνους, εἶναι ἐκ τῶν κατοικημένων ἡ μικροτέρα τοῦ κόσμου, εὐρίσκειται ναῖκος ἐπ' ὄνοματι τῆς Υ.Θ. ἐν Βλαχέρνας, ἐξ ὅσων καὶ τοῖς κοινῶς **Νησάκι** τῆς **Βλαχέρνας**, ὅπου καλεῖται καὶ **Πέραμα**, διότι πρὸ τῆς κατασκευῆς τῶν ὁδῶν συγκροτήσεως πόλεως καὶ ἐξοχῆς ἐπαρῶντο ἐκεῖθεν πάντες οἱ εἰς τὴν πόλιν ἐξέρχοντες, ἐξ ἧς καὶ οἱ ἀπὸ τῆς ἐξοχῆς εἰς τὴν πόλιν πορευόμενοι ἐπεραιοῦντο εἰς τὸ **Πέραμα**.

Ἡ νησὶς αὕτη εἶναι ἰδιοκτησία τῆς ἀρχαίας οἰκογενείας τῶν Βουύλαρη, ἐπιλεγόμενον Srada Longa (Μακροσταθῆ), ἀπόγονος τῆς ὁποίας τυγχάνει ὁ ἐπίστον κ. Φραγκίσκος Ι. Βουύλαρης.

Ὁ ἐπὶ τῆς νησίδος ναῖκος, ἦτο πρὸ ἀμνημονεῖτον χρόνον κατοικητικῶσ, ἐσώζοντο δὲ μόνον οἱ τεσσαρες αὐτοῦ τοῖχοι. Ὅτε αἰφνης κατὰ τὸ 1848 τραγικῶν τι συμβῶν συνέτεινεν εἰς τὴν ἀνακαίνισιν τοῦ ναύσου καὶ εἰς τὴν παρ' αὐτῷ ἀνεγερσιν κατοικίας.

Ἡ ἐκ Μεσολογγίου Ἑλένη Γεράσβικ, ἔγγαμος καὶ διακρινόμενη ἐπὶ καλλονῇ, ἦτις μέχρις ἐσχάτων τοῦ βίου τῆς δὲν τὴν ἐγκατέλειπεν, εἶχε βίον ἀβίωτον, διότι ὁ σύζυγός τῆς ἦτο εἰς ἀγρον τηλόπιτος καὶ τὴν ἐτιράνευ. Ἀπελιθεῖσα ἐνεκα τῶν πολλῶν βασάνων τὰς ὁποίας ὕφιστο, ἀπεφάσισε νὰ τερατῶσιν τὸν βίον τῆς, αὐτοκόνησθαι διὰ πηγυμοῦ.

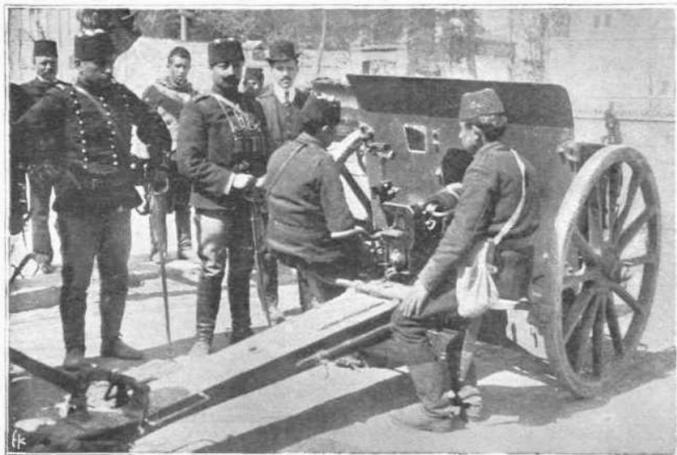
Πρὸς τὸν σκοπὸν τούτον, ἡμέραν τινὰ μετέβη εἰς τὴν περὶ ἧς ὁ λόγος νησίδα καὶ ἐρρηγίη εἰς τὴν θάλασσαν. Ἀλλὰ μολοῦντο τὸ μέρος ἐκεῖνο ἦτο ἔρημον, παρήγχεν ἐκεῖ, ὡς ἐκ θαύματος, κάποιος καὶ ἐσώσεν αὐτήν. Ἄμα τῆ σωτηρία τῆς *ἐκαμε τάζουν νὰ γῆν καλογραία* καὶ νὰ μονήσῃ εἰς τὴν νησίδα ταύτην, ὅπου καὶ ἐγένετο. Ἐθῆς ἀμέσως μετὰ τὸν εἰς **καλογραίαν** προορισμὸν τῆς, παρουσιάσθη εἰς τὸν τότε ἰδιοκτικτὴν τῆς νησίδος Φρ. Σπ. Βουύλαρη, παρὰ τοῦ ὁποῖου ἐξήτησε τὴν νησίδα ὅπως μονήσῃ ἐν αὐτῇ, καὶ ὅστις τὴν παρεχώρησεν εἰς τὴν Γεράσβικ Ἰσοβίως. (Συμβολ. 21 Φεβρ. 1848).

Μετὰ τὴν συνομιλίαν τῶν συμβολαίων ἡ Μοναχὴ Ἑλένη μετέβη εἰς τὴν Ἀνατολὴν καὶ διηγουμένη ὅτι διὰ θαύματος τῆς Υ.Θ. ἐσώθη καὶ ὅτι τούτου ἐνεκα ἐγένετο **καλογραία** κλπ., συνέλεξε δι' ἑράνου οὐ σμικρὸν ποσόν, ἐπανεληθεῖσα δὲ ἀνεκαίνισε δι' αὐτοῦ τὸν ναῖσον καὶ ἀνήγειρε **κελλίον** πρὸς κατοικίαν δύο καλογραίων.

Μετὰ βραχὺ χρόνον ἀπὸ τῆς ἐν τῇ νησίδι ἐγκαταστάσεώς τῆς, ἡ Ἑλένη προσέλαβεν ὡς συνάδελφον τὴν ἐκ τῆς κόρης Γαστουρίου καλογραίαν Ἀθανασίαν Ἀργαλιᾶ καὶ συνέζησε μετὰ ταύτης εἰρηρικῶσ μέχρι τοῦ 1877, ὅτε ἀπεβίωσε. Μετὰ τὸν θάνατον τῆς Ἑλένης, ἡ Ἀργαλιᾶ συνομιλόγησε μετὰ τῶν κληρονόμων τοῦ Βουύλαρη νέον συμβολαίον, ἐμενε ἐν τῇ νησίδι, παρέλαβε συντροφον τὴν νεωκόρον Μαρίαν Μοντεβέρδη καὶ εἰργάσθη ὑπὲρ τῆς νησίδος μέχρι τοῦ 1884 ὅτε τὸν βίον ἐξεπέφρασε. Ταῦτην διεδέχθη ἡ Μοντεβέρδη, ἦτις κατὰ τὸ αὐτὸ εἶδος παρέλαβε διὰ συμβολαίων καὶ ἐν καλῇ καταστάσει τὴν νησίδα, καὶ εἰργάσθη ὑπὲρ αὐτῆς ὑπερναρρόπως, τῆ χρηματικῆ δὲ συνδρομῆ τοῦ μακαρίτου Μιχαήλ Μπουσκαίου, προσέθηκεν εἰς τὸ **κελλίον** καὶ ἑτερον δωμάτιον.

Κατὰ τὸ 1893, μεταστῆσε εἰς τὰς ἀιονίους μονὰς καὶ ταύτης, ὁ ἐπίστον κληρονόμος τῶν Βουύλαρη κ. Φραγκίσκος, διὰ συμβολαίων Ἰσοβίου προσόδου παρεχώρησε τὴν νησίδα μετὰ πάντων τῶν ἐν αὐτῇ οἰκημάτων καὶ τοῦ ναύσου εἰς τὰς νεωκόρους μοναχὰς Καλινίαν, (Κερκυρὰν Ἀσπρέα), Ἀγαπίαν (Ἀλεξάνδρον Μήλιου) καὶ Παρθενίαν, (Παγῶναν Χονδρογιάννην), ὅπως δι' ἐξόδων των συντηροῦσι τὸν ναῖσον καὶ λοιπὰ προσφάσεως δὲ ἐτησίως τῆ κ. Βουύλαρη καὶ κατὰ τὴν ἐορτὴν τῆς **ἐν Βλαχέρνας καταθέσεως τῆς τιμῆς ζωῆς τῆς Θεοτόκου**, (2 Ἰουλίου), λόγω ἱψηλῆς κυριότητος, δίλιτρον ἐξημισασμένον ἄρτον καὶ λαμπάδα, ἦν ὁ ἰδιοκτικτῆς ἀφιεροῖ ἐκάστοτε εἰς τὸν ναῖσον.

Αἱ τρεῖς αὗται μοναχὰι, τῆ ἀφογῆ τῶν εὐσεβ

ΟΙ ΠΟΛΙΟΡΚΗΤΑΙ ΒΟΜΒΑΡΙΖΟΝΤΕΣ ΤΗΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΙΝ ΑΠΟ ΤΟ ΦΕΡΙΚΙΟΪ

ΑΠΟ ΤΟ ΤΕΛΕΥΤΑΙΟΝ

Ο ΔΗΜΑΡΧΟΣ ΤΟΥ ΠΕΡΑΝ ΣΥΓΧΑΙΡΩΝ ΤΟΝ ΕΜΒΕΡ ΒΕΗΝ ΠΡΟ ΤΟΥ ΣΤΡΑΤΩΝΟΣ ΤΟΥ ΤΑΞΙΜΙΟΥ

ΧΑΜΙΤ Ο ΜΠΟΣΤΑΓΗΣ

ΑΙΜΑΤΟΚΥΛΙΣΜΑ ΤΟΥ ΧΑΜΙΤ

ΡΗΓΜΑ ΟΒΙΔΟΣ ΕΠΙ ΤΗΣ ΑΡΙΣΤΕΡΑΣ ΠΤΕΡΥΓΟΣ ΤΗΣ ΥΨΗΛΗΣ ΠΥΛΗΣ

ΟΙ ΠΟΛΙΟΡΚΗΤΑΙ ΕΝΕΡΓΟΥΝΤΕΣ ΣΩΜΑΤΙΚΗΝ ΕΡΕΥΝΑΝ ΕΠΙ ΑΞΙΩΜΑΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΣΤΡΑΤΙΩΤΩΝ ΣΥΛΛΗΦΘΕΝΤΩΝ ΕΝΤΟΣ ΤΟΥ ΣΤΡΑΤΩΝΟΣ ΤΑΣ-ΚΙΣΛΑ

ΤΑ ΣΤΑΣΙΑΣΑΝΤΑ ΤΑΓΜΑΤΑ ΤΩΝ ΚΥΝΗΓΩΝ ΟΔΗΓΟΥΜΕΝΑ ΔΕΣΜΙΑ ΕΙΣ ΤΑΣ ΦΥΛΑΚΑΣ ΤΗΣ ΣΤΑΜΠΟΥΑ

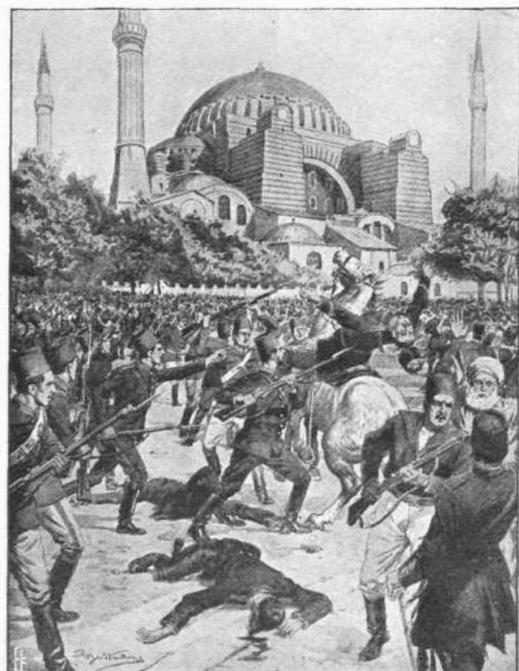
Ο ΝΙΑΖ ΒΕΗΣ ΜΕ ΤΟΥΣ ΑΛΒΑΝΟΥΣ, ΤΑ ΠΑΛΗΚΑΡΙΑ ΤΟΥ, ΚΑΤΑΛΑΜΒΑΝΟΥΝ ΤΟΝ ΣΤΡΑΤΩΝΑ ΤΩΝ ΠΥΡΟΣΒΕΣΤΩΝ

Ο ΣΤΡΑΤΩΝ ΤΟΥ ΠΥΡΟΒΟΛΙΚΟΥ ΕΝ ΤΑΞΙΜΙΩ, Ο ΟΠΟΙΟΣ ΥΠΕΣΤΗ ΜΕΓΑΛΑΣ ΖΗΜΙΑΣ ΕΚ ΤΩΝ ΟΒΙΔΩΝ

ΟΙ ΑΞΙΩΜΑΤΙΚΟΙ ΤΩΝ ΑΝΤΙΑΡΑΣΤΙΚΩΝ ΣΩΜΑΤΩΝ ΟΙΤΙΝΕΣ ΕΦΟΝΕΥΣΑΝ ΤΟΥΣ 270 ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΑΣ ΝΕΟΤΟΥΡΚΟΥΣ ΑΞΙΩΜΑΤΙΚΟΥΣ

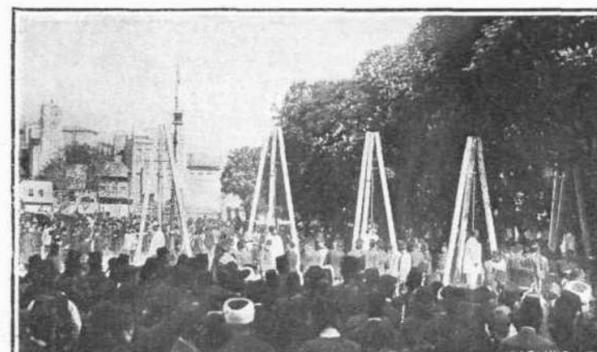
ΑΙ ΠΡΩΤΑΙ ΑΙΜΑΤΡΑΙ ΣΚΗΝΑΙ ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ.— ΟΙ ΟΥΛΕΜΑΔΕΣ ΚΑΙ ΟΙ ΑΝΤΙΑΡΑΣΤΙΚΟΙ ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΝΕΟΤΟΥΡΚΩΝ

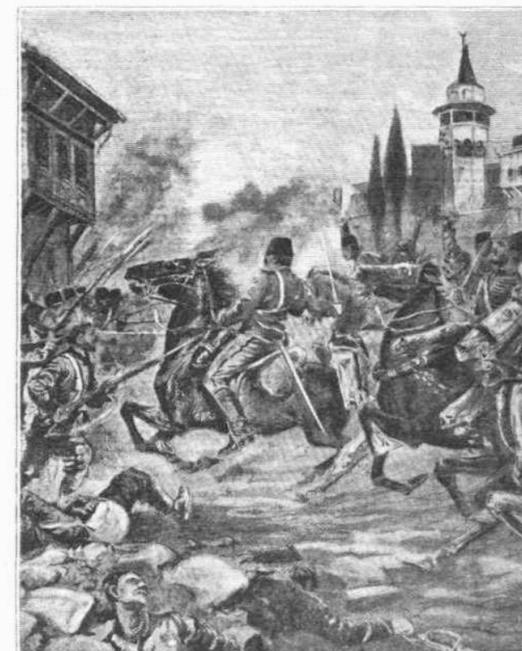
ΤΟ ΕΝ ΤΩΝ ΘΩΡΑΚΙΣΜΕΝΩΝ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΩΝ ΤΩΝ ΝΕΟΤΟΥΡΚΩΝ, ΑΤΙΝΑ ΠΡΩΦΡΙΖΟΝΤΟ ΔΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΛΗΨΗΝ ΤΟΥ ΓΙΛΔΙΣ

Ο ΛΕΥΚΟΣ ΠΥΡΓΟΣ ΤΗΣ ΒΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ ΟΠΟΥ ΘΑ ΕΓΚΑΘΕΙΡΧΘΗ, Ο ΕΚΠΙΣΤΩΣ ΣΟΥΛΤΑΝΟΣ ΧΑΜΙΤ

ΑΙ ΑΠΑΓΧΟΝΙΣΕΙΣ ΤΩΝ ΑΝΤΙΑΡΑΣΤΙΚΩΝ ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ ΣΥΝΕΠΕΙΑ, ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ ΤΟΥ ΕΚΤΑΚΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ

ΑΙ ΣΦΑΓΑΙ ΤΩΝ ΧΡΙΣΤΙΑΝΩΝ ΕΙΣ ΤΑ ΑΔΑΝΑ ΤΑΣ ΟΠΟΙΑΣ ΥΠΕΚΙΝΗΣΑΝ ΟΙ ΑΝΤΙΑΡΑΣΤΙΚΟΙ

ΕΛΛΗΝ ΒΡΑΧΜΑΝ

Θά εξέτισε βέβαια πολλούς ή αναγραφείσα εις τας εφημερίδας ειδήσεις ότι εις την Ιερών πόλιν των Ίνδων, την Μπεναρές, εφθέρη ή τάφος Έλληνοβραχμάνος του Έσθιανού Δημητρίου Γαλανού.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΓΑΛΑΝΟΣ Ο ΑΘΗΝΑΙΟΣ

Ολίγοις γνωρίζουν τον άνήσυχον αυτόν άνδρα όστις έθαυμάσθη μεταξύ των σοφών βραχμάνων, ως σοφώτερος και βέβαια θά εκπλαγώσι διά τό γεγονός ότι Έλληνας εισέδυσεν εις τό μυστήρια της παγώδας, τά προσιτά μετά σπουδάς δεκαετηρίδων εις τά εκλεκτώτερα πνεύματα της Ίνδίας.

Είπε βέβαιον και επιστημονικός αποδεδειγμένον ότι οι Ίνδοι είνε τό άρχαιότερον των πεπαιδευμένων εθνών. Οι σοφοί έρευνήσαντες την Ινδιάν φιλοσοφίαν είνε βέβαιοι ότι έρευνήσαν άπώς τας πηγάς της ιδέας της θρησκείας και της παιδείας, άν τα νύματα βραδύτερον εφθασάν μέχρις Έλλάδος. Οι Ευρωπαίοι σοφοί, ίδιος από του 1784, όποτε συνέστη έν Καλκούτα ή Άσιατική Έταιρία, μελετών την άρχαιαν Ινδιάν γλώσσαν. Η Έλλάς εις τόν άγώνα αυτόν της έρενης καίτοι δούλη τότε δέν ύπέστησε. Και δέν ύπέστησε χάρις εις τόν Γαλανόν.

Αν ήρενήθη ή άρχαιότερη τέχνη και έπιστήμη από Ευρωπαίους σοφούς, αλλά και ή Έλλάς έχει θησαυρούς ιδικούς της εκ τών έρευνών αυτών, τά έργα του Γαλανού, τά όποια όσους έζηρηδοτήσαν εις τό Πανεπιστήμιον.

Ο Έλληνας βραχμάν έγεννήθη τό 1760 εκ πατρός Παντολέοντος Γαλανού. Η μητηρ του έκάλειτο Διαμάντα, και άμφότεροι άπήλθον υπόληψως έν Αθήνας διά την τιμιότητά των και άρετήν των.

Ο Δημήτριος ήτο δευτερότοκος υιός του, έδρασε δέ εύθως από παιδικής ηλικίας την διαν της μαθήσεως, ήτις άσπασίον τον έφερε μέχρις Ίνδων. Έσπούδασεν έν Αθήνας υπό τόν Ιωάννην Μπενιζέλον, λόγιον της εποχής, εις ηλικίαν δέ δώδεκά έτών έγνωρίζεν ήδη την Έλληνικήν γραμματικήν και τούς συγγράμεις, πράγμα σπανιότατον εις την εποχήν εκείνην.

Δεκαετηρείτης άνεχώρησεν εις Μεσολόγγιον όπου έδίδασκεν ό περίφημος Παναγιώτης Παλαμάς και μετά ταύτα εις Πάτριον μαθητεύσας παρά τώ Δανιήλ. Έπί έξ έτη διδάχθηκες εκεί άνεχώρησεν εις Κωνσταντινούπολιν κατά πρόκλησιν του θείου του πρωτοθύρονος τότε της εκεί Έρας Συνόδου, Καισαρείας Γρηγορίου.

Αν ύπάρχον εις τας παρακελεύσεις του θείου του ό Γαλανός, ή Έκκλησία θ' άπέετα ένα καλόν Ιεράρχην, άλλ' ή Έλληνική επιστήμη και τό Έλληνικόν δαιμόνιον θά έχανον ένα ήρώα των.

Αντί να περιβλήθ ήτό όρασόν ό Γαλανός έδέχθη να μεταβή εις Ίνδίας, όπου οι Έλληνες έχον ήδη άρχισή να έμπορευόνται, ως διδάσκαλος των συγγενών του Κων. Παντιζή, έξ Αδριανουπόλεως κατεγο μένον. Αντι του ήσυχου βίου του κληρικού, ό Γαλανός προετίμησε να ομιλή εις τό άγνωστον. Τό 1786 εύρίσκει τόν Γαλανόν εις τας Ίνδίας, πάντις όμως φιλοπάτριδα, πάντοτε ένθυμούμενον τούς γονείς του. Αι έκείθεν έπιστολάι του είνε τρώντι περίεργη. Από μίαν έξ αυτών προς τούς γονείς του μαρτύρομεν και την ταχύτητα της συγκοινωνίας της εποχής. «Αλλά λυποίμαι έσάτως, γράφει, επειδή ούτε πέρουσι γράμματά σας έλθον, άλλ' ούτε έφέρτος». «Τό κατενόδιόν μου ένάυθα εις Βεγγαλίαν, γράφει κατοπείτω, και την κατόπισιν μου, είμαι βέβαιος, ότι τά έμάθατε καταληπτώς από τά γράμματα όπου πέρουσι έστειλά...» Φαίνεται ότι τότε μία έπιστολή κατ' έτος ήτο δυνατόν γ' ανταλλαγθ.

Εις τας Ίνδίας ό Γαλανός έδίδασκε την Έλληνικήν, έδίδασκε δέ την Άγγλικήν, την Περσικήν, άλλας άσιατικές γλώσσας και την σανσκριτικήν. Η δίνα της μαθήσεως τον κατέκαιεν όμως όταν έμαθον ότι τά μυστήρια της Ινδικής σοφίας, ήν έμελέτα έδιδάσκοντο εις την Ιερών των Ίνδων πόλιν την Μπεναρές. Έκει ήσαν οι μεγάλοι βραχμάνες και εκεί ή Ιερωτική από τας παγώδας. Είχεν έν τη μεταξύ άποκτικήν περιουσίαν τινά, καταθήσας δέ αυτήν εις τινες τών έν Καλκούττα έμπόρων, ώδρασε προς τας πηγάς της άρχαιότητας σοφίας. Οι βραχμάνες έδέχθησαν τόν Έλληνα γνώστην της Ιεράς των γλώσσης της άγνώστου και εις αυτούς τούς Ίνδους, έκτός των σοφών των, και είδον έν αυτώ τόν άνδρα τόν διφώντα μάθησιν, τόν λιτόν και σώφρονα τόν άξιον να μνηθ.

Και ίδου ό Έλληνας περιβαλλόμενος την σεμνήν του βραχμάνος στολήν, έννος προς πύσαν βιωτικήν φροντίδα, άρρωστωμένος εις τά μυστήρια. Οι θεώτεροι και σοφώτεροι των βραχμάνων τον είχον φίλον και έδιδάσκοντο διαρκώς τά άπορητότερα της Ινδικής θεοσοφίας.

Έγράμμεν άλλοτε πόσα έτη άπαιτούνται διά να άνέλθ η Λόγιος Ίνδος εις τούς ανώτερους βαθμούς και διά να μάθ ή, τι θεωρείται ως ύψιστη σοφία. Ο Γαλανός επί τρεσαράκοντα έτη διήγαγε τόν βίον του βραχμάνος διδασκόμενος. Κατέληξε δέ να θεωρείται από μέν τούς έποίκους Άγγλους ως ό σοφώτερος των έρευνητών της Ινδικής επιστήμης από δέ τούς βραχμάνους ως άνή θεός.

Κατά τό διάστημα αυτό, ό Γαλανός έργαζόμενος να μεταφράσει εις τό Έλληνικόν τά Ινδικά Ιερά βιβλία, των όποιον την σοφίαν θά ίδουν οι άναγνώσταί μας, δέν έληθμόνε την Πατρίδα του. Διαρκώς

ΑΙ ΡΩΣΣΙΔΕΣ ΦΟΙΤΗΤΡΙΑΙ ΕΙΣ ΤΟΝ ΠΑΡΘΕΝΩΝΑ [Φωτογρ. Γ. Γρηγοροπούλου]

έστελλε γράμματα και δώρα εις τούς συγγενείς του, διαρκώς δέ παρεκίνηε τούς νεωτέρους να μεταβώσι προς συνάντησιν του διά να σπουδάσουν. Εις εκ των άνεπιών του, Παντολέον όνόματι, έλάμβανε συχνάς έπιστολάς διά να έλθ η προς τόν βραχμάνα και γίνει «κληρονόμος και σοφίας και περιουσίας». Ηδη είχε γρηάση ό Γαλανός και ήθελετόν την ανάγκην να έχη πλησίον συγγενή του, μεθ' ου ύπέσχετο να έπιστρέφει εις την Πατρίδα.

Ο Παντολέον Γαλανός πράγματι άνεχώρησεν εις τας Ίνδίας διά του όρουξ Σινά, όπου οι μοναχοί φίλοι του βραχμάνος, τή παρέσχον πύσαν εύκολίαν, φθάσας δέ εις την Καλκούτταν έλαβε διαταγήν του θείου του να παραμείνη εκεί σπουδάζον την Έλληνικήν, πλησίον έλλογιον άνδρός καλονόμου Άνανίου και την Άγγλικήν. Ο θεός του του ύπέσχετο συγγρόνως ότι εύθως ως έπιτρέφον αι περιστάσεις θά ήρχετο και έξειναι εις Καλκούτταν διά να έπιστρέφον μαζί εις Αθήνας.

Αυτά συνέβαινον τό 1832. Μόλις όμως παρήλθεν έν έτος άφ' ότου ό Παντολέον διέστρεβεν εις Καλκούτταν ό θεός του ήθελεν. Ο Έλληνας βραχμάν είχεν ήδη ηλικίαν έβδουμήκοντα έτών. Ειδοποιήσε τότε τόν άνεπιόν του να έλθ η άμέσως εις Μπεναρές, αυτός δέ προητοιμάσθη διά τό μέγιστον των μυστηρίων, τόν θάνατον.

Από την διαθήκην του φαίνεται ή Έλληνική της ψυχής του. Αρχίζει με τό «εις τό όνομα του Θεού, άμήν» και, άφου κληροδοτεί διάφορα ποσά, «δίδει και χαρίζει εις την κυριότατην Άκαδημίαν των Αθηνών» τό ήμισυ της περιουσίας του. Δωρεείται άκομή αυτήν όλα του τά Σανσκριτικά βιβλία, χειρογράφους μεταφράσεις και έν λεξικόν. Η περιουσία του Γαλανού άνήρχετο εις όγδοήκοντα περίπου χιλιάδας δραχμών. Τό ήμισυ τό άναλογισν εις την κυριότατην Άκαδημίαν άνήλθε μετά την άφαίρεσιν των κληροδοτημάτων εις 39.000, αι όποια έδαπανήθησαν εις την άνέγερσιν του Έθνικού Πανεπιστημίου.

Ο Γαλανός άπερίωσε την 31 Μαΐου 1833, έτάφη δέ εις Μπεναρές χωραχθείσας επί του τάφου του της έξής άγγλικής επιγραφής.

SACRED TO THE MEMORY OF DEMETRIUS GALANOS AN ATHENIAN WHO DIED AT BENARES IN THE EAST INDIES ON THE 31st OF MAY 1833 AGED 72 YEARES

Φίλος του Γαλανού, σοφός βραχμάν, ό Μοναχό Σιτελσήν έπέγραψεν ένδοξοίσι επιτύμβιον με την έξής έννοιαν:

Βαβαί εκατοντάκις! Ορ' ό Δημήτριος Γαλανός Απήλθεν εκ τού κόσμου τούτου εις τας αιωνίους μονάς, Μετά κλανθμοῦ και όδυμοῦ τό όίμοι! είπον Ήερον. Απήλθε γρη! Ο Πάτριον τού Αίώνος.

Ο Παντολέον Γαλανός άνήγειρε τότε εις την έν Καλκούττα άνατολικήν εκκλησίαν στήλην επί της οποίας άνέγραψε τό έξής επιτύμβιον συνταχθέν υπό τού εκ Σερχόν Σινάτου Πρωτοσυγγέλου Άνανίου:

Ο εκ Έλλάδος Γαλανός Αθηναίος Τέθηκε Δημήτριος έν γη Ίνδίας! Μουσών δ' ών φίλος ό άνήρ και παιδείας Διπλούς κατέστη τή γήμη και τή κλήρη. Διπλόν δέ τόνδε τόν πολύμοχθον βίον Απήλθεν εις άλλον και άθιον βίον. Ιστοίαι τούτων έντυμοσούνης χάριν Ο άδελφούδης αυτού τόδε κενωγραφίσεν Ο Παντολέον, εις άθιον μνήμη.

Της έξερευνητικής αυτής και μάστιγα διά την εποχήν εκείνην και πολυετούς εργασίας ό Γαλανός άφήκε τούς καρπούς, μεταφράσεις των βιβλίων της σανσκριτικής φιλοσοφίας και φιλολογίας. Η σανσκριτή, ή Ιερά γλώσσα των Ίνδων, είνε τόσο άρχαία ώστε ήδη Ικανούς αιώνας πρό Χριστού έπαισε να όμιλήται. Η συγγένει της με την Περσικήν, Έλληνικήν, Λατινικήν και Γερμανικήν θεωρείται αποδεδειγμένη πλέον, ό Δημήτριος Γαλανός δέ διά την Έλλάδα απέκάλυψε μεγαλεία φιλολογικά και ήθικολογικά εις την σανσκριτικήν φιλολογίαν.

Ο Γαλανός μετέφρασε την Βαλαβαράταν έπιτομήν της Μεγαρφαράτας, την Βαγαβάταν, την Γίταν, την Τριχασααμουσάτα, την Δούγα, την Παντισαάντρα, την Γαγγού Βάνσα, του Βατριχαρή Βασιλέως τά έργα, του Σανακίτην τήν Σίνονην γνωμικών και ήθικών, του Ζαγανάθα την Πανδιτοράα. Έγκατέλειπε δέ και πρωτότυπα έργα, Βραχμάνικόν σύγγραμμα άνεπιότατον, Βραχμάνικόν λεξικόν ή όνομαστικόν εις 112 τετράδια, Περσικόν, Βραχμάνικόν, Έλληνικόν και Άγγλικόν λεξικόν εις τετράδια 84, Βραχμάνικόν όνομαστικόν εις 45 τετράδια, Βραχμάνικόν, Άγγλικόν και Έλληνικόν λεξικόν εις 105 τετράδια.

ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗΝ ΦΥΣΙΝ

Η ΤΡΙΑΔΑ

Έχει πολλά κτήματα ή Έλλάς, μικρά και μεγάλα, άγνωστα έντελώς, πηγάς πλούτου διά τούς ιδιοκτήτας των βεβαίως, αλλά και διά τούς άγροτικούς πληθυσμούς πηγάς εργασίας, και διά τόν τόπον άκομή έποφελή και χρήσιμα. Τό Τατόι, ή Μανωλάδα, οι Πεταλοί, ό Πύργος της Βασιλείσσης, τά Άνάβρινα, ή Άδάμες, τό Χαϊδάρι, ή Πεντέλη, τό Όμύριμακα, τό κτήμα Σκουλέ, Συγγρού, Σαρονήσου, τό Χασάν, ό Βατόντας, και τόσα άλλα έν Θεσσαλίη, Πελοποννήσση, Στερεή και Εβρώια είνε κτήματα έξυμνητούντα κατά τό μάλλον ή ήττον σημαντικώς τόν τόπον.

Πρωτεύον βέβαια, υπό πύσαν έποψην, και εκτίσεως και καλλιεργείας, και εισοδήματος και πλούτου φυσικού και πλούτου τεχνητού τά βασιλικά κτήματα, τό Τατόι και ή Μανωλάδα, αλλά παρ' αυτά, άμιλλώμενον καθ' όλα και ύπερβύλλον κατ' άλλα, έχρηται μόνη ή Τριάδα της Εβρώιας του Γκιεζώτη, ή περιφημος και όνομαστή, γνωστή εις τούς πολλούς εκ φήμης, θαυμαζόμενη υπό τών επισκεπομένων αυτήν. Άχανης, κυριολεκτικώς εις όρια, άπέχει μίαν ώραν και είκοσι λεπτά της Χαλκίδος δι' άμάξης, είκοσι τρία δέ χιλιόμετρα Β.Α. Περιήσαν ένταυτον πενήντα χιλιάδων στρεμμάτων έξ ης έκτισαν, συνέχεται δέ με τας Φηγάς, άλλο κτήμα του και με την Άταλην, άλλο επίσης κτήμα, του όποιου είνε κύριος κατά τό 1/6.

Μία παλαιά αδελφική φίλια, από τούς παλαιούς χρόνους των μαθητικών θρανίων, από τό επί της οδοῦ Σταδίου σχολείον του Βούλγαρη, ποῦ με συνδέει με τόν κ. Σπύρον Κριεζώτην και μία εύγενής πρόσκλησις του με έκαμαν να πάρω τό προκίον τριών της Χαλκίδος. Μόλις έταμνησάμεν παρά τόν Εφριπον, ένας εύγενέστατος κύριος με παρέλαβε και έφρόντισε διά τας άποσκευάς μου.

— Είμαι ό έπιστάτης του κ. Κριεζώτη μου είπε. Εις τας διαταγάς σας.

Ένα φατόνι έξωθι του σταθμού, θαυμάσιον, έλαφρότατον, με καουτσούκ εις τούς τροχούς, με τό έμβλημα του κτηματός, έγγλέζικο, με δύο έξοχα άλογα, τά όποια εκρατούσε ό άκόλουθος, τέλειος γκροῦμ, με στολήν και πράσινα φιλέτα και ρεβέρ. Πηδοῦμεν επάνω σκεπασμένοι με τό κοῦρσο-πέ, περνοῦμε την γέφυραν και διασχίζομεν την πόλιν, ένφ' δεξιά και άριστερά σταματοῦν οι διαβάται και

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ Ν. ΚΡΙΕΖΩΤΗΣ

πολιτικόν σαλόνι — γεμάτην από όπλοήθικας, σκυία, λάφυρα, άρχαίαις ληκυθίδος, Ταναγραία εφίμιατα και άλλα της Έρετρίας. Ένα θαυμάσιον ούζο Τριάδος και δρόμον πάλιν επάνω εις την άμαξήτην όδόν Χαλκίδος Ψαχνών, όδόν θαυμασίως στρωμένην και θαυμασιώτερα διατηρούμενην. Άγροτικά σπητάκια εκάτρωθεν και παιδάκια τρέχοντα όπισθεν μας και φωνάζοντα και άλλαίζοντα.

— Ζήτω του Πίτη του Κριεζώτη! Έπειτα άριστερά μας ή ακτή και δεξιά κάμπος και βουνά. Μετά είκοσιπέτε λεπτά ό Βατόντας, τό κτήμα του σερατοῦ μου φίλου κ. Βουδοῦρη με τό γραμματοτάτον και προσοδοφόρον και παμμεγιστον περιβόλι του. Παρέκει κοκκινίζουν τά χρώματα προδίδοντα την ύπαρξιν

αυήρου και προβάλλον γαίνοντα τά στόμια των μεταλλείων του κ. Βουδοῦρη. Τώρα μία τετραπόδες ακτή με βούρα άριστερά μας λιβάδια. Έως εδώ φθάνει ή Τριάδα καταλήγουσα εις μίαν λωρίδα παρά την θάλασσαν. Άλλα είκοσι λεπτά άτ' εδώ και εισχωρούμεν εις τά Ψαχνά, όπου τελειώνει και ό θαυμαστός δρόμος.

Ο άκόλουθος πέρνει τό ταχυδρομείον της Τριάδος, περνοῦμε την γέφυραν του Μεσοπίου και εισδύομεν μέσα εις καλλιεργημένας εκτάσεις. Είχαν εμπρός μας βουνά, μαῦρα από την βλάστησην την πυκνήν και πλούσιαν. Πεύκα τεράστια. Μέσα από τά κενά των κορυφογραμμών διακρίνοῦνται άτελείωτα δάση, διακοπόμενα από εκτίσεις καλλιεργημένας. Πίσω από όλα αυτά λευκάζει όρθία ή Δίφρος, δεσπόζουσα όλον.

Ο δρόμος τώρα χωρεί μέσα

Ο ΗΡΩΣ ΤΗΣ ΚΑΙΣΕΙΩΣΗΣ ΚΙΤΣΟΣ ΤΖΑΒΕΛΛΑΣ

από λαγκάδια. Σχίνοι τεράστιοι, γιγαντόσμοιοι και πεῦκα δασύτατα. Τελειώνει ό ένας πευκόν και αρχίζει άλλος και έπειτα άλλος. Ο Μεσοπίος εδώ, ευρύτατος, εκχειλίζον τον χειμώνα και κατακλύζον τά πάντα και λιπαίνον τας εκτίσεις. Και ένας άπορροῦξ λόφος, ό Βελή Λέκας, σάν άληθινόν άρωατήριον, εισχωρουν μέσα εις την κατόπισιν κοιλάδα, κατάφορτος και αυτός από πεῦκα και ύψικόρητα πλατάνια. Φύσις άγρία, ένάλλασσασα εις εκτίνας, εις φώς, εις χροῖμα. Έπειτα πάλιν πευκόνες, δάση άτελείωτα, μέσα εις τά όποια άνέλσεται ό δρόμος, άρωμα τούτου παντού, ή μυρωδιά εκείνη του άρωματόδουξ ξύλου ποῦ εισδύει βαθειά μέσα εις τούς πνεύμονας.

Ημερος ό γάρος εδώ. Πεύκα άρωμαμένα, τριγυρίζουσα από σκίνοῦς, άπαιτελοῦντα ένα φυσικόν πάρομο, με άτραπούς, με φυσικόν στέγμα από ποῦσα, με τόν δρόμον έλισσόμενον δεξιά και άριστερά και εις τό βάθος δάση και δλο δάση πλούσια εις ελάτην.

Έπειτα μία άνηφοριά επάνω εις την όποιαν γκαλοπάρουν τά δύο όφρατα άλογα, και κατόπιν άλλη και επάνω εις τό άκρον του πρανοῦς εις την κορυφήν του φιλομένου λοφίου του χωριού και πίσω του δεσπόζουσα, μία ώραία, Κηφισιώτικη αὐτόχρομα, επαυλις. Διασχίζομεν τό χωριουδάκι με τά λευκά του σπητάκια, αντίκρίζομεν την έπαυλιν με τό όφρατον κηπαρίον της, τό γεμάτο από φρονικουσιδή και τριανταφυλλίες εκλεκτού είδους και μενεξέδες ίθαγενείς και όπορωφόρα, εις εκείνο επάνω τό άγριον και εκτεθειμένον

είς ύψος 138 μ. ύπερ την θάλασσαν μέτρος. Τό φατόνι μας εισχωρεί διά του κήπου και δεξιά άνέρχεται δι' επιπλινούς διαδρόμους εις τόν Ισόγειον έξώστην, όπου άναμεινι ό πυρροδεσποτής — κατά κυριολεξίαν — μετά της σεβαστής μητέρας του και ή εφίτημος κυρία Μαίρη Σ. Κριεζώτου.

Περχοῦμεν οικοδόμημα, λιθοδομή βραχοειδής, ρυθμοῦ Γοτθικού με δύο πύργους Έλβετικούς με ένα έξώστην Ισόγειον έχοντα εκάτερωθεν προαίε διά να άνέρχεται έως της κυρίας εισόδου του άμαξαι, με μίαν ώραϊαν βεράνταν. Έκατέρωθεν της μαρμαρίνης κλίμακος ό Απολλών τεχνικώτατον τό έμβλημα του κτήματος. Έπάνω εις ένα ρομαντικόν γήλοφον, εις ύψος 120 μέτρων από τό λεκανοπέδιον, είναι κτιομένον και κατόπι προς Ν. Α. άπλώνεται τό χωριον με τά σπητάκια του, ποῦ φαίνονται σάν να άναρριζώνται και σάν να θέλουν να φθάσουν μέχρις αυτού. Εκτίσθη επί σκεδίων και επιβλέπει τού ιδιοκτήτην και από όλικά του κτήματος. Άγκωνάρια, ξυλεια, όλα της Τριάδος, αντισοικικόν δέ και σιδηροδεδεμένον, τέλειον chateau. Έκατέρωθεν έχει

Ο ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΚΡΙΕΖΩΤΗΣ

(Έκ της έν τώ Δημοκρίτῳ Χαλκίδος μεγάλης ελαιογραφίας του κ. Β. Κωντοπούλου)

και αποκαλύπτονται, άναγνωρίζοντες τό άμάξι. Εκεί προς τό άνω άκρον της πόλεως, παρά την Μητροπόλιν, σταματοῦμε εμπρός εις ένα άρχοντικό, άρχαιον οικοδόμημα, την παλαιάν κατοικίαν του στρατηγού γέρο Γ'κριεζώτη — σήμερον

είς ύψος 138 μ. ύπερ την θάλασσαν μέτρος. Τό φατόνι μας εισχωρεί διά του κήπου και δεξιά άνέρχεται δι' επιπλινούς διαδρόμους εις τόν Ισόγειον έξώστην, όπου άναμεινι ό πυρροδεσποτής — κατά κυριολεξίαν — μετά της σεβαστής μητέρας του και ή εφίτημος κυρία Μαίρη Σ. Κριεζώτου.

Περχοῦμεν οικοδόμημα, λιθοδομή βραχοειδής, ρυθμοῦ Γοτθικού με δύο πύργους Έλβετικούς με ένα έξώστην Ισόγειον έχοντα εκάτερωθεν προαίε διά να άνέρχεται έως της κυρίας εισόδου του άμαξαι, με μίαν ώραϊαν βεράνταν. Έκατέρωθεν της μαρμαρίνης κλίμακος ό Απολλών τεχνικώτατον τό έμβλημα του κτήματος. Έπάνω εις ένα ρομαντικόν γήλοφον, εις ύψος 120 μέτρων από τό λεκανοπέδιον, είναι κτιομένον και κατόπι προς Ν. Α. άπλώνεται τό χωριον με τά σπητάκια του, ποῦ φαίνονται σάν να άναρριζώνται και σάν να θέλουν να φθάσουν μέχρις αυτού. Εκτίσθη επί σκεδίων και επιβλέπει τού ιδιοκτήτην και από όλικά του κτήματος. Άγκωνάρια, ξυλεια, όλα της Τριάδος, αντισοικικόν δέ και σιδηροδεδεμένον, τέλειον chateau. Έκατέρωθεν έχει

ΟΙ ΙΔΙΟΚΤΗΤΑΙ ΤΗΣ ΤΡΙΑΔΟΣ

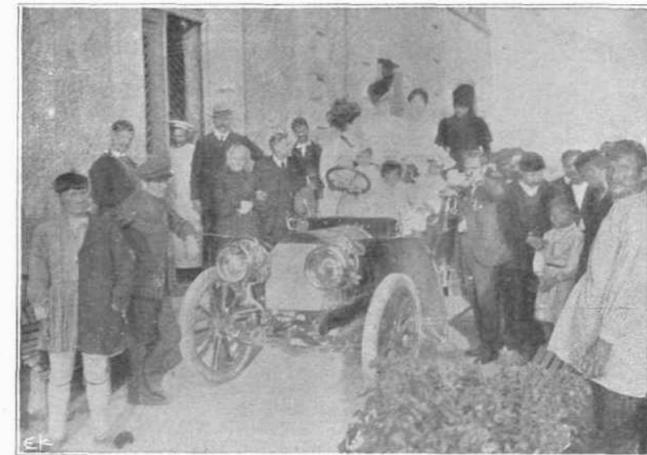
[Φωτογρ. John Nohel, άξιωματούχου του Άγγλικού Β. Ναυτικού]

καί δύο περίπτερα καί άνωθεν από ένα εξώστην, από τόν οποίον ή θεία είναι μαγευτική. Τό οικοδόμημα έχει πρόσομιν προς Νότον έλβετικού ρυθμού, προς Β. δέ Γοτθικού. Παράλληλως του εκτείνονται οι σταυλοί με πέντε ίσπων, δύο καράδες Ρωσικούς κύλινδρους, δύο ντοσφάδες Ούγγαρες καί τόν Λόρδον, Έγγλέζον, τής Ιταλίας, ή ρεμίζα με ένα θαμνάσιον λαντώ καί τό μοναδικόν καθ' όλην τήν Εύρωπιαν φρεσίν καί όλας τās ίσποσκένες. Τό άρχοφυλάκειον, ή εξώτερική κάβα καί ή άποθήκη τών τροφίμων καί άποθήκη τροφών ίππων.

Παντού τό έμβλημα του. Είς τās κινηλίδας του ζήπου, είς τά στηθαία τής βεράντας, είς τά άμάξια, είς τά όπλα, είς τά χάμουρα, παντού. Πολύ περίεργον καί πολύ προσφές τό σύμβολον. Όχι θερός με φρούρια καί προσοπεία σιδηρά, μολοντί καί αυτά ήδύνάτο νά έχη. Άλλά τό μονόγραμμά του καί μέσα μία γλίτσα τσπάνικη, ένας μπαλτάς καί ένας στάχης. Η τριάς αυτή συμβολίζει τό ποιμενικόν, τό δασικόν καί τό γεωργικόν, τά τρία μεγάλα εισοδήματα του κτήματος καί με τό έμβλημα αυτό σφραγίζει άκόμη καί τās άδείας ύλοτομίας, διότι χορηγεί έτησίως 150 περίπου τοιαύτας άδείας είς φίλους του εκ τών γειτονικών χωρίων δορεάν, ως καί καινούζυλα.

Έχει είκοσι περίπου δωμάτια — πλην τών ύπογειών διαμερισμάτων — είς τά δύο πατώματα. Άμέσως είς τήν είσοδον τό άναπατήριον, εύρύτατος προθάλαμος, με μωσαϊκόν δάπεδον, έλαοβαμμένον με ώραιάς εικόνας, με φωτογραφικάς μεγεθύνσεις άποψεων καί τοπειών του κτήματος, με καταφόρτους όπλοθήκας νεότερων όπλων κνηγιών καί δύο άρμες προγόνων, με διάκοσμον βαρύν άγγλικόν καί ακριβώτατον, άφού μία μόνον έδρα εκ δέρματος καί κεράτων εκ πλατωνίων κοστίζει, ως ύπελόγησα, ύπό τήν 350 φρ. από τήν Άγγλικήν εκθεση άγορασθείσα. Γύρω παντού κέρατα έλάφον καλλιεργηθεισών επί δωδεκαεταίαν έντός τής Τριάδος. Άριστερά τό καπιστήριον με μίαν ώραιάν θερμάστραν εκ Ιταλικού λευκού σιλινού μαρμάρου Καράρας με τό έμβλημα καί αυτή. Διάκοσμος άγροτικός — à la paysan, όπως λέγουν — άλλ' όχι καί διά τούτο εύθνήος. Άναπαυτικά διβάνα καί έδρα καί παστέλ καί ώραιά άκουαρέλια καί έλαογραφία καί φωτογραφία έπισκεπτών καί ένας άνδριάς μικροσκοπικός εκ μαρμάρου του στρατηγού Γκριζώτη.

Με τό καπιστήριον, άριστερά του, άποτελόν τό ένα περίετρον, συνέχεται ένας ξενον δι' έν άτομον πολυτελέστατος. Κρεββάτι έγγλέζικον

Η ΠΡΩΤΗ ΕΜΦΑΝΙΣΙΣ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΟΥ ΕΙΣ ΤΡΙΑΔΑ [Φωτ. κυρίας Πόρου Καραπάνου]

κον από όρείχαλκον, από τά ακριβά κρεββάτια, με σομέ, με παρατετάματα, με τάπητα καί θερμάστραν καί βαρύντιμα κροστάλινα κάπποτρα καί όλα τά χειρώδη. Άπέναντι του άναπατηρίου τό εστιατόριον, πλούσιον είς διάκοσμον βαρέως άγγλικού στυλ, με τοίχους έλαοχρωματισμένους κατ' άπομίμωσιν ξύλου, με έπιπλα από μαόνι καί μαροκινόν δέρμα, με βάζα Ιαπωνέζικα, Ινδικά, Αιγυπτιακά μπρονζέ καί όξειδωμένα επί τριών μπουφέ καί σεβάντες με σεβρίτιο έγγλέζικο εκ άγγύρου φέρον τό έμβλημα κ.λ.π. όλα βαρύντιμα. Δεξιά πάλιν του άναπατηρίου τό γραφείον, κομψόν καί αυτό με πλουσίαν έπιπλωσιν από μαόνι καί δέρμα μαροκινόν, με κόπιες καί λογιστικά βιβλία ζηλευτά είς τάζιν καί ακρίβειαν καί με τό βιβλίον τών έπισκεπτών, είς ό γραφών οι ξενιζόμενοι τās έντυπώσεις των, άριθμούν τόν πέμπτον ήδη ογκώδη τόμον του. Καί εκεί μέσα άκουαρέλλες καί άλλοι πίνακες καί φωτογραφία, βιβλιοθήκη δε σπανία είς τήν όποιαν εύρίσκει κανείς ότι ζητήση. Καί έν άγγλικόν χορηματοκοιτώτιον καί άλλη θερμάστρα, έγγλέζικη αυτή.

Κάτω από τά δύο περίπτερα αί ιδιαίτερα κάβα τής επαύλειος, όπου όργασιών κριολεκτικώς ή καλύτερες μάγκες κρησίν, σαμπάνιας, λιζέρ καί οι άστακοί καί οι σομόν, καί ή κονσερβες καί ή μαρμελάδες καί νομίζει κανείς ότι είναι ή άποθήκη του Παταγριανάκη, διότι ό ίδιος ό κτήτωρ τās επιβλέπει καί τās πλουτίζει.

Έπειτα παραπλεύρως του γραφείου καί τής τραπεζαρίας άλλοι δύο ξενόνες με βαρύντιμον έπιπλωσιν, διά τέσσαρα άτομα, δυνάμενοι νά φιλοξενήσιν καί πρίγκιπας καί τέλος από τήν άλλην πτέρυγα τά μαγειρεία κ.λ.π. Είς τήν γωνίαν του διαδρόμου είναι καί τό τηλεφώνον. Διότι συνδέεται ή Τριάδα τηλεφωνικώς με τό τηλεγραφείον Ψαχνών. Διπλασί 6-7 χιλιομέτρων τηλεφωνική ιδιόκτητος γραμμή διά τής οποίας διαβαζόνται εκ Τριάδος τηλεγραφήματα τηλεφωνικώς μέσον Ψαχνών είς τά τέσσαρα άκρα τής ύφης.

Είς τόν άνω όροφον είναι οι κοιτώνες τής οικογενείας, δύο ξενόνες

ΤΟ ΓΕΦΥΡΙ ΤΟΥ ΠΑΡΑΓΑΛΙΟΥ (ΜΕΣΣΑΠΙΟΥ)

άκόμη δι' έξ άτομα, ένας θαμνάσιος διάδρομος παρετί, μικρόν άναπατήριον με άκουαρέλλες, ή βεράντα Πομπηιανού ρυθμού με μωσαϊκόν δάπεδον, με μίαν τεραστίαν λατάνιαν, εκτερόθεν τής οποίας δύο άγάλματα τής Άφροδίτης καί τής Άρτέμιδος καί τέλος τό άναγνωστήριον, τό όποιον χρησιμεύει καί ως άτελιέ του ιδιοκτήτου, γεμάτον από έργα του, άκουαρέλλες, έλαογραφίας. Είναι αινυπιακού ρυθμού τό πιαφόρ με τόν Ραμσή καί με σφίγκας, έλαοχρωματισμένον καί αυτό όπως όλον τό εσωτερικόν, με ώραιάν θερμάστραν, όπως όλα τά διαμερίσματα, με εξώστην σκαλιστόν καί με τό σύμβολον του κτήματος, όπως τό έχει καί ή βεράντα είς τά πέντε τόξα με σκαλισματα, είς τά όποια άπολήγει τό δρύινον στόρ της. Άπό του μέσου τής όροφής του άναγνωστηρίου καί από τούς όνυχας μεγάλου άετου έν έλαογραφία, κρέμαται πολυτελής πολυέλιος. Θαναμίξει άληθώς κανείς τόν πλοΐτων, τήν γλιδήν καί τήν εύμωρειαν τήν όποιαν συμπληρώνει καί λουτήρ. Τά έπιπλα του άνω όρόφου είναι από παλαισοάντρο, άγερ, ντίκ, μαόνι, όλα δηλαδή ξύλα ακριβά. Τό σύνολον συμπληρούί ένας εξώστης ισόγειος κάτωθι τής Β. πρόσψεως τής επαύλειος με άνδρον δρύινον, εύρύτατος, από του οποίου άρχίζει άποτόμος τό πρανές του λόφου κατάφορον από άγριαν βλάστησιν, τήν όποιαν διασχίζει ένας ρυάξ, καταλήγων είς ύδατοφράκτην προς ποτιμόν μερικόν γαιών.

Άπό τήν βεράνταν καί από τούς εξώστιας επάνω άπλήτος κυτάζω τά ώραιά ταμπλώ ποδ άπλώνονται εμπρός μου. Γραφική θέα. Πέραν εκεί προς Α. όρθούται κοινοδείας λευκάζουσα καί μεγαλοπρεπής, ή ούρανοΐψης Δίφως — 1757 μ.— ή Δέληρα κοινός, με ένα σκουφάκι πάλλευκον από σύννεφα, τά όποια αβήρον μεθαΐριον θά τήν παρουσιάσουν κάτωστρον, καί δίπλα τής άνατολικώτερης ό Καστανόλογκος, ένα δάσος παρθένον,

έλβετικόν, με καστανίες θεώρατες καί παρά τās ύποφείας τής οι Καθενοί, χοριών καί προτειύσα του Δήμου Λιλιαντίου.

Έως εκεί εξινδύνεται τά όρια τής Τριάδος. Έπάνω είς τήν ώραιάν Δίφωρν άνήλθε καί ό Όθων μεά τής Άραλίας καί έχάραξαν επάνω είς ένα βράχον τά όνόματά των. Προς Β. αί Φηγιά τό άλλο κτήμα του, προς Β. Α. ή μονή Μακροαλή προς Ν. τό χοριών Ηεισώνας, Ν. Α. τό χοριών Βατόντας με τό όποιον αννορεύει ή Τριάδα επί τ' ήραν επάνω είς μίαν άτελείωτην κορυφογραμμήν. Προς Ν. Α. κλειεται ό όρίζων από τόν Εδβοϊκόν Όλυμπον, παρουσιάζοντα ώραιάν γραμμήν καί είς τό βάθος ή Άττική Πάρος, άγλυώδης, γλυανώτερος καί Ν. Α. ό Κιθαϊρόν καί ό Έλικόν. Έπειτα δεξιά προς Α. ό περιφημος Παρνασσός, κατάλευκος άκόμη καί κάτωθεν ό Εδβοϊκός κόλπος, φηόζους, άπλωμένους είς μίαν λαορίδα, καί στίλβον σαν ρυάξ ρευστού άγγύρου από τόν βόρειον λιμένα τής Χαλκίδος έως τής είσοδου τής Αίδηρου με τά άναπλέοντα καί κατερόχμενα πλοία.

Τό ώραιόν κάδρο γεμίζουν λόφοι, άλλα βουνά, δάση άτελείωτα, ποταμοί, μύλοι, γέφυρα, σχοίνοι, λευκαί καί τό στίζον χωριά λευκά. Ξανά μέσα είς τό βαθύ πράσινον, τά Πάληγουρα, ό Άη Θανάσης, ή Λούτσα, οι Βούνοι, ή Γιδες, τό Σκουντέρι με τόν Ένετικόν του άργου, ό Θεολόγος, ό Ποιλητήρας, τά Ψαχνά, προτειύσα του δήμου Μεσσαπίων, όπου ύπάγονται τά άνωτέρω χορία του κ. Κριεζώτη, ή Καμαρίτσα, καί τέλος εκεί κάτω είς τήν θάλασσαν ό ιστορικός κόλπος τών Βορρασιών καί άπέναντι επάνω είς τήν Στερεάν τά Λουκίσια, όπου καί αί εκβολάί τής Κοπαϊδός.

Άτελείωτον κτήμα κριολεκτικώς. Τό ύπερ τήν θάλασσαν ύψος του είναι 138 μ. ακρ.βός. Διά νά τό διασχίση κανείς κατά πλάτος χρειάζεται δύο ώρας με κανονικόν βήμα, κατά μήκος δε πέντε. Έπί τρείς

Η ΘΑΥΜΑΣΙΑ ΤΟΠΟΘΕΣΙΑ ΤΟΥ ΜΥΛΟΥ

(ό ιδιοκτήτης μετά τής κνηγητικής του άκουουθίας)

ώρας καί ήμίσειαν τό διαρρέει ό Μεσσαπίος ποταμός, ό όποιος είς σημεία τινα έχει τσόν βάθος, ώστε νά κρύβτη κεφάλους μίμωσης όκάς καί καθούρια τεράστια Γραφικώτατος ποταμός, με κούτην έλαοσμήνην άνομήλος, σχηματίζον καταρράκτας καί άνασκάπτον καί αναγλιφον τούς βράχους, με πολλά γέφυρα, κώνων δε δύο μύλους έντός τής Τριάδος. Έχει 14 έν όλω ύδατα τό κτήμα καί άλλας πηγάς, δάση δε άπειρα. Η Μπάραινα, δάσος ήμερον όποισδήποτε, εκτείνεται κοντά είς τήν επαύλιαν καθαρισμένον έντελώς, ένα είδος Hyde-Park. Μία δενδροστογία με άμαξιτήν όδόν Μπάραινας, τώρα κατασκευαζομένη, εύρεία, οδηγεί είς τό κέντρον, όπου εύρίσκει ό όδοιπόδος θαμνάσιον άναπατήριον ύπό τά πεύκα, με τραπεζάκια καί καθίσματα εκ φρεσκού ξύλου. Δύο άλλα εύθύτατα όδοί έντός του δάσους τούτου. Η όδος Μπεκάτσα, χλιών μέτρον μήκος, οδηγούσα είς τήν θέσιν Μπεκάτσα, όπου ένσκήπτον αί πρώτα μετεκάτσα καί ή τών Περδικών, διότι παρ' αυτήν θά καλλιεργηθόν πειρδικες, εκ του γένους τών είς τά βραχώδη μέρη του κτήματος διατομμένον, όπως καλλιεργούνται σημερον έντός αυτού καί κούκλοι είς άγρία κατάστασιν. Έχει ή Μπάραινα καί τής γιδόστρατής τής, άββατα μονοπάτια μέσα είς άγρίους σχοίνους, ποδ ξεσχιζόν ρούχα καί χέρια καί πρόσωπον καί τό όλισθηρότατον ποδί από τής ξηρής βελόνες του πευκίνου φυλλώματος καί μανιτάρια τεράστια πράγματι. Πλήν τής Μπάραινας άλλα δάση τό Μουλιερό, ό Πουρναγιάς, τό Νεροζάλαμο, καί ό άγιος Άλαφοκάμπος όπου διητύντο πρό έτών έλαφοί καί άγριοόχοι, εξαφανισθέντες σημερον ως εκ τής έλλείψεως προστασίας τής ξένης ιδιοκτησίας, άτελείωτα, άγρια καί άββατα, παρθένα έντελώς, μη ύλοτομηθέντα έως τώρα, όπου χάνεται κανείς αν παραστρατήση από τούς ώραιούς άμαξιτούς δρόμους. Έχει άκόμη τό κτήμα 35 ναϊόκους καί ερημοκλήσια οχοροσιμένα έδο κα' εκεί καί δύο ένετικούς πύργους, ούζομένους είς άρίστην κατάστασιν. Καί τά ερείπια τής Άγίας Τριάδος, βυζαντινού ναού τής 10 μ. Χ. εκατονταετηρίδος, με λαμπρά ανάγλυφα καί κιονόκρανα, όν θά άνοιχοδομήση ό ιδιοκτήτης.

Ο ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ ΜΕΙΑ ΤΗΣ ΣΥΖΥΓΟΥ ΤΟΥ ΜΕΣΩ ΤΩΝ ΙΠΠΩΝ ΤΗΣ ΕΠΑΥΛΕΙΣ

[Φωτ. John Nohel άξιωμ. του Άγγλικού Β. Ναυτικού]

Τά κτήματα αυτά άνήκον είς τόν στρατηγόν Νικόλαον Κριεζώτην καί από χειρός είς χείρα περιήλθον είς τόν έγγονόν του κ. Σπύρον Κριεζώτην, μικρότερα άλλοτε, άτέμωνα τώρα, κατοικη άλληπαλλήλων άγορών, ή δε άξία των 2 εκατομμύρια δραχμών. Τά μεγαλύτερα εισοδήματά των είναι οητήνη — 130 χιλ. οκάδες περίπου, από τήν όποιαν ή εταιρία Σταμάτη καί Σία έχάγει είς τά Βουρσάνα τερεβινθίνη, σαντάλ καί πίσσα, — ξυλεία οικοδομών καί ξυλεία καινούριος. Έχει βοσκάς άπεράντους, παράγει έλαιον, όλα τά είδη τών δημητριακών, γλυκυσιατά πεπονια, όλίγον γλένιος, καί τυροκομίαν καί βούτυρον εκλεκτόν από 10 χιλ. γιδοπορβια τών τσελιγκάδων του κτήματος. Μόνον από βοσκήν έχει 15 χιλ. δραχμών εισόδημα έτήσιον, έν τώ συνόλω δε 60—70 χιλ. δραχμών κατ' έτος, με βεβαίαν έν τώ μέλλοντι αύξησιν, διότι έχει πολλά άνεμετάλλευτα είδη καί μεταλλεία σιδήρου, χρωμίον καί λευκολίθου.

Άλλοτε ό ιδιοκτήτης, πριν κτισθή ή επαύλις έμενεν είς τόν παλαιόν πύργον, περί τόν όποιον όρθούνται τά στηθαία του χοριού. Τώρα ό πύργος αυτός είναι ή έπιστάσια του κτήματος, χίλια ξενάγια άγριοπεριστερα καί πτηνών καί παγόνια καί χήνες καί γάλοι καί πάπιες καί κότες καί χοιρίδια άπλώνονται μέσα είς τήν έκτασιν αυτήν καί συντάλια διά τό άφρονον κνηγι είς λαγούς, μετεκάτσα, διά τό όποιον είναι μανιώδης ό ιδιοκτήτης.

Είναι γραφικώτατον τό μικρόν χοριών με τά λευκά σπηταία του, όρθούμενα μέσα είς τόν ώραιόν καταπράσινον τάπητα, ποδ άπλώνεται γύρω τής επαύλειος, κατάρτιστος από τά ποικιλόχορμα άνθούλια του άγρου.

Ό άρχαιότερος γνωστός ιδιοκτήτης τής Τριάδος επί Τουρκοκρατίας ήτο ένας εύπορος τής Εύβοίας πασσάς υός του τότε Μ. Βεζύρου, από τόν όποιον ό γέρο Γκριζώτης, ό στρατηγός, τήν ήγοράσε με τήν άποκατάστασιν του Έθνους. Αύτός ό γέρο Γκριζώτης είναι καί ό άρχηγός τής γνωστής οικογενείας τής Χαλκίδος. Άπό τό χοριών Γκαϊζά ή Κριεζά καταγόμενος ό Νικόλαος Κριεζώτης — Άλβανιστί Κρι ή Γκοϊ σμάνει κεράλι, έξώτη δε σμάνει του άφέντη — έφυγε κατά τήν εφρηβικήν αυτού ήλικίαν καί μετεβη είς Μαγνησίαν, όπου προσελήφθη ως αρχιτέκνικας του Καρσμανόγλου πασσά. [Έπειτα συνέζεια

Η ΕΠΙΣΚΕΨΙΣ ΤΟΥ Κ. Α. ΡΑΛΛΗ ΜΕΤΑ ΤΟΥ ΖΕΥΓΟΥΣ Π. ΚΑΡΑΠΑΝΟΥ

ΔΕΚΑΕΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑ

ΤΗΣ ΕΝ ΖΑΚΥΝΘΩ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ (1806-1816)

[Συνέχεια από τὸ ἑπ' ἀρ. 56 τεύχος]

Και ὅτε οἱ αὐτοκρατορικοὶ γάλλοι κατέλαβον τὰς νήσους μας καὶ ἐν ταῖς ἐκκλησίαις, πρὸς τοῖς ἄλλοις, ἐπανηγυρίζετο μετὰ δοξολογιῶν καὶ ἡ νέα αὐτῆ κατοχῆ, ὁ Ρόσης, ἐν τῇ ἰδίᾳ μητροπόλει, ἐξεφώνησε λόγον ἐν ᾧ δὲν ἐλισμόνησε τὴν ἀγαπητὴν τοῦ Ἑλλάδα, ὡς μαρτυρεῖ τὸ ἐξῆς ἀπόσπασμα, τὸ ὁποῖον μεταφράζομεν:

«Βάρβαρος καὶ δούλη, ἔγασες, ὦ Ἑλλάς, τὰ ἔργα τῆς παλαιᾶς αἰγλῆς. Τί ἔγεινεν ἡ πατρίς τῶν τεχνῶν, τῶν ἐπιστημῶν καὶ τῶν ἠρώων; Ποῦ εἶναι τὸ Ἔθνος, τὸ ὁποῖον ἐγέννησε τοὺς νικητὰς τῆς Ἀσίας καὶ τοὺς θεμελιωτὰς τῆς Εὐρώπης; Αἱ χώραι σου ἔγειναν ἀπεραντα δάση καὶ δὲν προσφέρουσι τῆς παλαιᾶς εὐδαιμονίας ἢ ὀλίγα λείψανα κατεστραμμένα, τὰ ὁποῖα διεγείρουσι εἰς τὸν ξένον τὸν οἶκτον καὶ τὴν ἐκπληξιν. Αἰῶνες ἀμαθείας διήλθον ἐπὶ σὲ καὶ κεκμηνία ἐκ τῶν πολυχρονίων ἀλώσεων, σχεδὸν δὲν δύνασαι οὔτε νὰ κατανοήσῃς, οὔτε νὰ θρηγῆς τὴν μοιραίαν σου παρακαμίν. Δυστυχῆς λεία τὸ καταστροφικὸν δεσποτισμὸν, βλέπεις σὺ τὰς πεδιάδας σου γερασμένους καὶ τὸν βάρβαρον ὅστις σὲ προσβάλλει καὶ σὲ πιέζει νὰ τρέφῃται ἀπὸ τοὺς ἰδρωτὰς σου. Ἄλλ' ὁ Μέγας πλησιάζει, δὲν θὰ εἶσαι σὺ ἡ τελευταία, ἢ ὁποῖα θὰ λάβῃς ἀπὸ τὴν χεῖρά του τὸ βασίλειον καὶ τὴν ἐλευθερίαν. Ὁ Ναπολέων, προωρισμένος νὰ ἐκτελέσῃ εἰς ὅλον τὸν κόσμον τὰ θαυμάσια τοῦ Παντοδυνάμου, ἤδη στρέφεται πρὸς τὰς τεθλιμμένας χώρας σου. Τῇ ἀνατολῇ τοῦ νέου Ἡλίου, ὅστις διέχουσε τὸσας ἀκτίνας δόξης καὶ εὐεργετικῆν ἐπιρροὴν ἀνά τὸν οὐρανὸν τῆς δύσεως, θὰ φέρῃ τὴν πλήρη ἐκλείψιν τῆς ὁσμάνικῆς Σελήνης, ἥτις μὲ τὸ ἐκπνέον φῶς τῆς δεικνύει ὅτι πλησιάζει εἰς τὴν δύσιν. Ἡ ἐλευθερία σου, ὦ Ἑλλάς, καὶ ἡ ἀνάστασις σου, θὰ εἶναι πράξις τῆς ἀκαταμάχητου δειλήσεως, εἰς ἣν τὸ πᾶν ὑποκύπτει, καὶ ὁ Ναπολέων, ἰσχυρότερος τοῦ Καρόλου καὶ οὐχὶ ὀλιγώτερον μέγας τοῦ νικητοῦ τοῦ Μαζεντιὸν θὰ προσαγορευθῆ Ἄυτοκράτωρ τῆς τε Δύσεως καὶ Ἀνατολῆς. Τὸ Βυζάντιον θὰ ἰδῇ ἢ ἐναναλίμῃ ὁ Στανρός καὶ ἀπελυμνημένον τῶν ναῶν ἐκ τῆς δυσωδίας τῆς βεβηλώσεως καὶ τῆς ἀπιστίας, θὰ πανηγυρίσῃ τὴν ἐπανόρθωσιν τῆς ἑλληνικῆς Αὐτοκρατορίας. Ἀγάλλου, ὦ Ἑλλάς, διὰ τὴν αἰσῶν πρόρροον, καὶ σὺ, Μέγα Θεέ, πραγματοποιήσων τὰς εὐχὰς μας...»

Ἐπειδὴ ὁ λόγος περὶ δικτατοῦ ἱερέως διδασκάλου, σημειωτέον ὅτι τότε οἱ δικτατοῦ ἱερεῖς ἐν Ζακύνθῳ μετήρχοντο τοὺς διδασκάλους, καὶ ἐθεωροῦντο οἱ εὐδοκίμοι Λαυρέντιον τὸν ἐξ Ἁγίου Ρέμου, ὅστις, κατὰ τοὺς χρόνους τῆς ἀγγλικῆς κατοχῆς, εἶχεν ἰδιωτικὸν σχολεῖον τῇ ἐγκρίσει τῆς κυβερνήσεως, καὶ εὐδοκίμως ἐδίδασκεν ἰταλικὴν καὶ λατινικὴν φιλοσοφίαν. Μεταξὺ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ συνηριθμεῖτο καὶ ὁ Γεώργιος Τερτσέτης, ὁ γνωστὸς ποιητὴς καὶ πατριώτης². Ἐπίσης ἐδίδασκε τὴν ἰταλικὴν καὶ λατινικὴν φιλοσοφίαν ὁ τοποτηρητὴς τῶν καθολικῶν Ζακύνθου καὶ Κεφαλληνίας ὁ ἱερεὺς Ἰγνάτιος Παλμιδέσας ἐκ Νεαπόλεως ἀνὴρ λόγιος, ἀλλὰ φανατικὸς κατὰ τὸν ὀρθόδοξον³.

*

Ἐν Ζακύνθῳ ἐπὶ Ἑπτανήσῳ Πολιτείας καθηγητῆς τῆς τε ἀρχαίας καὶ νέας ἑλληνικῆς ἦτο ὁ ὀρθόδοξος ἱερεὺς Πέτρος Μαρίνος, ὅστις κατὰ διαταγὴν τῆς κυβερνήσεως ἦτο καὶ ὁ ἐφημέριος τῆς σχολῆς καὶ ὑποχρεοῦτο κατὰ τὰς Κυριακάς καὶ ἑορτὰς νὰ ἐρμηνεύῃ τὸ εὐαγγέλιον εἰς τοὺς μαθητὰς, οἵτινες ὑπεχρεοῦντο νὰ λειτουργοῦνται εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ ἁγίου Γεωργίου τοῦ Κομοῦτου, ὡς ἀνήκουσαν εἰς τὴν οἰκογενεῖαν Κομοῦτου, ἐξ ἧς καθήγετο ὁ τότε ἡγεμὼν. Εἰς τὴν σχολὴν ταύτην πέντε ἦσαν οἱ διδασκόντες. Καὶ ἐπὶ Ἀγγλικῆς κατοχῆς ὁ ἴδιος ἐφημέριος Πέτρος Μαρίνος ἐδίδασκε τὰ ἑλληνικὰ ἐν τῇ δημοσίᾳ σχολῇ. Τὰ φιλοσοφικὰ ἐδίδασκεν ὁ κόμης Παῦλος Μερκάτης, ὅστις εἰς τὴν οἰκίαν του ἐδίδασκε δωρεὰν τὰ μαθηματικά. Ὡς κείμενον οἱ μαθηταὶ εἶχον τὴν φιλοσοφίαν τοῦ Φραγκίσκου Σοάβε. Τὴν λατινικὴν καὶ ἰταλικὴν καὶ τὴν ἀριθμητικὴν ὁ Διονύσιος Ροῖδης, ἀνὴρ λόγιος, ἀλλ' ἔνεκα τῶν ἰδιοτροπιῶν καὶ τῶν ψυχώσεων αὐτοῦ ἀποθανασίθη διὰ τῶν γυνωστῶν σατυρῶν τοῦ Σολωμοῦ. Τὴν ἱστορίαν καὶ γεωγραφίαν ἐδίδασκεν ὁ Εὐτόχιος Faussier. Ἐδίδασκε καὶ ὁ ἱερομόναχος Γεωργιᾶνος. Ἡ σχολὴ ἐπιτηρεῖτο ὑφ' ἐνὸς ἐπιθεωρητοῦ, ὅστις ἐλάμβανε τὰς ἐκδόσεις παρὰ τῶν διδασκάλων, περιεχοῦσας τοὺς μαθητὰς, τὰ διδασθέντα μαθήματα καὶ ὅτι ἄλλο σχετικόν, καὶ τὰς ἀπέστελλον εἰς τὴν Κυβέρνησιν⁴.

Πρέπει τώρα νὰ ἀναφέρωμεν διάσημον διδασκαλόν, τὸν ἱερομόναχον Θεοδώρον Δημάδην, καταγόμενον ἐκ τινος χωρίου παρὰ τὴν Κωνσταντινούπολιν, Μουδανίας τῆς Μικρᾶς Ἀσίας καὶ λεγόμενον Βυζάντιον. Ἦτο ἀνὴρ λόγιος, ἐγκύριος εἰς τὴν φιλοσοφίαν καὶ τὰ μαθηματικά, τελειοποιηθεὶς εἰς τὴν Ἑσπερίαν. Τῷ 1814 ἐξεφώνησε τὸν ἐναρκτήριον λόγον. Ἡ καρδιά του ζωηρὰ ἐπαλλε διὰ τὴν ἐλευθερίαν τῆς πατρίδος· ἔζη μὲ ἰδέαν, μὲ ἐλπίδας· ἐγένετο καὶ φιλικὸς καὶ συνεργάστη ὑπὲρ τοῦ

1 Περὶ τῆς ἐν Ζακύνθῳ γυναικείας ἐκπαίδευσως τῆς ἐποχῆς ἐκείνης δεῦρα: Ε. Μαρτινέγκου: Ἡ Μύτη μου κτλ. Ζακύνθῳ 1881.

2 Φάκελλος: Istruzione pubblica 1809—1812 παρὰ τῷ ἀρχιεπισκοπικῷ Ζακύνθου.

3 Diversorum φάκελλος παρὰ τῇ δικτῶν ἐπισκοπῇ Ζακύνθου.

4 Φάκελλος: Repubblica Settinsulare καὶ φάκελλος: Istruzione pubblica 1808—1812 παρὰ τῷ ἀρχιεπισκοπικῷ Ζακύνθου.

ἑθνικοῦ ἀγῶνος. Παρὰ τῷ Δημάδῃ πρέπει νὰ θέσωμεν καὶ ἄλλον διδασκαλόν τῆς σχολῆς, τὸν Ἰθακήσιον Ἀναστάσιον Καραβίαν, ὅστις ἐδίδασκε τὰ ἑλληνικὰ γράμματα ἀπὸ τοῦ 1811 ἕως τῷ 1855 ὅποτε ἐκ χολέρας ἀπέθανεν. Ὁ Καραβίας ὑπῆρξε καὶ διδασκαλὸς τοῦ ἐθνικοῦ μας ποιητοῦ Σολωμοῦ, ὅτε κατεγίνετο νὰ μάθῃ καλὰ τὰ ἑλληνικά. Εἰς σύγχρονον αὐτοῦ, ὁ Γεώργιος Κανάλης, Ζακύνθιος λόγιος, καὶ πρὸ τινος ἀποθανῶν εἰς Σμύρνην, ἐνθα μετήρχετο τὸν διδασκαλόν, ἰστορεῖ τάδε: «Ἡμεῖς ἠκούσαμεν τὸν πεπαιδευμένον καὶ ἐνθὺν Ἑλληνα λόγιον, Ἀναστάσιον τὸν ἐξ Ἰθάκης, ὅστις πρῶτος ἐπότισε τὸν Σολωμὸν μὲ τὰ νήματα τῆς ἀρχαίας σοφίας καὶ γλώσσης, διηγούμενον μὲ ὁποῖον ἔζηλον ὁ ποιητὴς τῆς Ῥόδης τῆς Ἐλευθερίας, ὅπως ἐτι ὦν, ἐμελέτα τοὺς Ἑλληνας ποιητὰς καὶ ἱστορικοὺς καὶ μὲ ὁποῖον ἐνθουσιασμὸν ἀνεγίνωσκε κατ' ἐπανάληψιν τὸν Πλάτωνα καὶ τὸν Θουκυδίδην, παραβάλλον δι' αὐτῶν τὴν δουλοφροσύνην τῆς πατρίδος του Ἑλλάδος!».

Σημειωτέον ὅτι ὁ Καραβίας οὕτως ἀφῆρεσε τὴν πολυλεξίαν ἀπὸ τὰς ἐξηγήσεις τοῦ ἑλληνικοῦ κειμένου καὶ εἰσήγαγε νέαν μέθοδον πραγματικωτέρας διδασκαλίας καὶ ἀντὶ τῆς γραμματικῆς τοῦ Λασκαρέως καὶ Γαζῆ μετεχειρίζετο τὴν τοῦ διδασκάλου του Κοῦμα. Ὁ Δημάδης ἐπίσης ἔκαμε καινοτομίας, ἐδίδασκε δηλαδὴ τὰ μαθηματικά καὶ φιλοσοφίαν εἰς τὴν ἀπλοελληνικὴν, ὡπερ ἐσκανδαλίζε τοὺς τότε σχολαστικοὺς, νομίζοντας ὅτι αἱ ἐπιστήμαι πρέπει νὰ διδάσκωνται εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν! Ἀμφότεροι ἦσαν καλοὶ ἑλληνοῖσι. Ἄλλ' αἱ σχολαστικαὶ γνώσεις, ὅσον εὐμεθόδως καὶ ἂν διδάσκωνται, δὲν δύναται νὰ μορφώσουν καρδίαν καὶ νὰ παράγουν πολίτας μὲ χαρακτῆρα. Συνεπῶς ἡ διδασκαλία τῶν, δὲν ὀφείλων ὅσον ἐπρεπεν. Ὅπωδῆποτε διέδωσαν τὸ ἑλληνικὰ γράμματα.

*

Εἶδομεν ἀνωτέρω ὅτι ἡ Ἑπτανήσος εἰς τὰ 1815 ἐτέθη ὑπὸ τὴν ἀγγλικὴν προστασίαν. Ἐφορὸς τῶν δημοσίων σχολείων Ἑπτανήσου, παρὰ τῆς Ἰονίου Κυβερνήσεως διορίσθη ὁ βυζάντιος Πλάτων Πετριδῆς. Εὐτυχῶς, ἦτο τότε ἐν Ζακύνθῳ σχολάρχης, εἰς ἐπιστήμῳν, πρὸς ὃν, δέον νὰ διαφυλάττωμεν μνήμην εὐγνώμονα, διότι, ἂν καὶ τέκνον τῆς ἀδελφῆς Ἰταλίας, εἶχεν ἑλληνικὴν, ἑλληνικωτάτην τὴν καρδίαν. Οὗτος συνειδίξε νὰ ὀδηγῇ τοὺς μαθητὰς του παρὰ ταῖς ἀκταῖς καὶ δεικνύων ἀνοιχτὰς τὰς ὁρῆς ἐναντι δούλης τῆς Ἑλλάδος, μὲ τὸς ὀφθαλμοὺς γεμάτους δακρύων τοῖς ἔλεγε: «Δὲν εἶναι, παιδιὰ μου, ἡ Ζακύνθος ἢ ἡ μόνη πατρίς σου, ἀλλ' ὅλη ἡ Ἑλλάς, δούλη τοῦ βαρβάρου Ὀθωμανοῦ, ὅστις τὴν καταπιέζει καὶ ἰδοὺ τὴν, αὐτὴ ἀπὸ οὗτος ἐλευθέρου» «Ζητεῖ βοήθειαν». Ὁ φιλέλληνας οὗτος ἦτο ὁ Ἰωάννης Βαπτιστῆς Μορατέλης πρῶτον καθηγητῆς τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν ἐν τῷ λυκείῳ τῆς Φεράρας². Διορισθεὶς καθηγητῆς τῆς τε λατινικῆς καὶ ἰταλικῆς φιλοσοφίας ἐν τῇ δημοσίᾳ Σχολῇ Ζακύνθου, ἐδίδασκεν εὐδοκίμως μέχρι τοῦ 1818 ὅτε ἀπέθανεν. Ἡ δημοσία αὐτῆ σχολῆς εἶχεν ἀναδιοργανωθῆ καὶ οὕτω τὸν Νοέμβριον τοῦ 1816 ἦλθεν εἰς Ζακύνθον ὁ γενικὸς ἐφορὸς Πλάτων Πετριδῆς καὶ ἔγειναν ἐπίσημος αἱ ἐξετάσεις, αἵτινες λαμπρὰ ἐπέτυχον.

Ὁ Μορατέλης ὁμίλησεν ἰταλιστῶν: Περὶ τῆς ὀφελείας τῆς δημοσίας ἐκπαίδευσως³, ὁ δὲ Πετριδῆς ἑλληνιστῶν περὶ ἀγωγῆς⁴. Διὰ τὴν λάβην ὁ εὐμενῆς ἡμῶν ἀναγνώστης ἰδέαν τινὰ περὶ τῶν ἐξετάσεων καὶ τῶν διανοητικῶν ἐργασιῶν τῶν μαθητῶν, δημοσιεύομεν μέρος τῆς ἐκδόσεως τῶν ἐξετάσεων τούτων τῆς γραφείας ὑπὸ τοῦ γενικοῦ ἐφόρου Πετριδῶν: «Ἡ προκοπὴ, ὅπου οἱ χρηστοὶ τῆς Ζακύνθου νέοι μετὰ τὴν τριετητὴν τῆς σχολῆς σύστασιν ἔκαμαν, ἐδείχθη εἰς τὰς τοῦ παρόντος ἔτους δημοσίας ἐξετάσεις. Μ' ὅλον ὅτι διὰ τὰς περασμένας ἐπιτυχίας περιστάσεις δὲν ἦσαν δυνατόν νὰ ληφθοῦν ὅσα μέτρα ἐκρίνοντο δραστηρία καὶ συντείνοντα εἰς ταχεῖαν τῆς Ἀγωγῆς ἐπιτυχίαν, μ' ὅλον τοῦτο, ἡ γραμμικὴ φιλόκαλος ἐπιμέλεια, χειραγωγουμένη ἀπὸ τὰς φιλανθρώπους τῆς Διοικήσεως φροντίδας, ἐράνη ἀνωτέρω τῶν περιστασιῶν καὶ ἐπροσπάθησε νὰ φωτισθῇ ὅσον ἠδύνατο καὶ κατὰ τὸ πνεῦμα καὶ τὴν καρδίαν... Εἰς τὴν Ζακύνθιον σχολὴν διδάσκονται τὰ ἐξῆς μαθήματα: Ἡ Μαθηματικὴ, σειρὰ καθ' ὅλην τὴν ἔκτασιν. Ἡ Ἑλληνικὴ Γλῶσσα καὶ φιλολογία ἢ Ἰταλικὴ καὶ Λατινικὴ, καὶ ἡ φιλολογία ἐν γένει εἰς τὴν Ἰταλικὴν διάλεκτον... Αἱ ἐξετάσεις διήρκεσαν πέντε ἡμέρας... Ἡ τῆς σχολῆς αἴθουσα ἔγεμεν ἀπὸ τοῦς εὐπατριῶδας Ζακύνθου... Ἡ πρώτη τάξις τῶν μαθηματικῶν συνθεμένη ἀπὸ τοῦς ἐφεξῆς μαθητὰς... ἢ ὁποῖα εἰς τὸ διάστημα τριῶν ἐνιαυτῶν διήλθε τὴν μαθηματικὴν σειρὰν καὶ τὴν στοιχειώδη αὐτῆς ἐφαρμογὴν... Τὸ προπαθεῖν αὐτῆ βραβεῖον ἐδωρήθη εἰς τὴν βιβλιοθήκην, ἐπειδὴ πλέον ἢ εἰς ἐδείχθησαν πρωτεύοντες. Ἡ δευτέρα τάξις τῆς Μαθηματικῆς ἐνασχολουμένη εἰς τὴν Γεωμετρίαν, συνθεμένη ἀπὸ 15 μειράκια, ἀπύλανος καὶ αὐτὴ ἐξετάσθη εἰς τῆς κοινῆς εὐφημίας. Ἡ τάξις τῆς Ἑλληνικῆς φιλοσοφίας, συνθεμένη ἀπὸ τὰ ἐφεξῆς μειράκια... καθυπεβλήθησαν εἰς τὴν ἐξέτασιν τῶν Ἑλληνικῶν συγγραφέων καὶ εἰς τὴν γραμματικὴν τῆς γλώσσης ἀνάλυσιν.

[Ἐπεται συνέχεια]

ΣΠ. ΔΕ ΒΙΑΖΗΣ

1 Γ. Α. Κ. Σολωμοῦ καὶ ἄλλα 4 Ἰστῆρις ἐν Καλλιόπῃ, περιοδ. Ζακύνθου, φύλ. 4, 1864.

2 Εὐδοκίμος ὁ Μορατέλης ἐν Ἰταλίᾳ, ἐδημοσίευσεν τὸ ἐξῆς τρίτονον σύγγραμμα ἐν Μιλάνῳ 1805—1806: Corso Elementare filosofica ad uso delle Università e licei del Regno d' Italia.

3 Ὁ λόγος οὗτος τοῦ Μορατέλλη δημοσιεύθη μετὰ ἑλληνικῆς μεταφράσεως γενομένης ὑπὸ τοῦ Λιονουίου Κουλουματάδου Ἐπειδὴ ἡ ἐκδοσις αὐτῆ πολὺ σπανεῖ δημοσιεύομεν τὸν τίτλον: Vantaggi della pubblica istruzione a preferenza della privata per formare un carattere nazionale. Discorso di G. B. Moratelli prof. d'italiana e latina filologia nel liceo di Zante, socio dell'accademia Jonia trasportato in lingua greca da Dionissio Columbaro-Corfu 1817.—Ἐφέλεια τῆς δημοσίας παιδείας προσινομένης τῶν τῆς ἰδιωτικῆς ἰνὰ σχηματισθῶν ἕνα τοῦ γένους χαρακτῆρα. Λόγος I. B. Μορατέλλη καθηγημένου τῆς ἰταλικῆς καὶ λατινικῆς φιλοσοφίας, ἐταίρου τῆς Ἰωνικῆς Ἀκαδημίας καὶ μεταφρασθεὶς εἰς τὴν ἐδικομένην ἀπὸ τῶν Ἑλλήνων διάλεκτον, ὑπὸ Λιονουίου Κουλουματάδου τοῦ Ζακύνθου. Κορφοῖ ἐν τῇ τυπογραφίᾳ τῆς Διοικήσεως 1817.—Τοῦ ἰταλικῶ κειμένου ἐγένετο δευτέρα ἐκδοσις ἐν Ζακύνθῳ τῷ 1817, ἦτοι τὸ αὐτὸ ἔτος.

4 Ἐδημοσιεύθη ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν: Διατριβὴ ἐκφωνηθεῖσα εἰς τὰς δημοσίας ἐξετάσεις τῆς ἐν Ζακύνθῳ Σχολῆς ὑπὸ Π. Π., Κερκύρα ἐν τῇ τυπογραφίᾳ τῆς Διοικήσεως 1817. Περιέχει τὴν ἐξῆς ἀφιέρωσιν: «Τῇ ἐν Ζακύνθῳ διδασκόμενη φιλοκαλῶ ἑλληνικῆ γλώσσῃ ὡς τεκμήριον, ὅπως ὑπὲρ τῆς ἐπὶ τὰ κρείττω αὐτῆς ἐπίδοσεως διασφῆται πόθον ὁ Π. Πετριδῆς». Τοῦ λόγου τούτου τοῦ Πετριδῆ ἐδημοσιεύθη τῷ 1817 καὶ ἰταλικῆ μεταφράσεως ὑπὸ τὸν τίτλον: Discorso pronunziato nel liceo del Zante in occasione dei pubblici esami in agosto 1817. Corfu 1817.